

REDACȚIUNEA.
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.
Manuscrise nu se returnează.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în
Brașov și la următoarele
BIROURI DE ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachr.,
Nux. Augenthaler & Emeric Le-
mer, Heinrich Schalek A. G.,
pelle Nachr., Anton Oppel.
In Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII. Krászset-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicări mai dese după tariful
și învoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o serie 20 bani

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

(Număr de Duminică 51.)

"GAZETA" iese în lume care și
Abonamente pentru Anșiv-ungari
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-ri de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-ri de Duminică 3 fr. pe an.
Se prenumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30, oragiu
1. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dușul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 279.—Anul LXVII.

Brașov, Vineri 17 (30) Decembrie.

1904.

Care este învățătura?

(st.) Cel-ce stă la o parte și as-
cultă cu inimă dreptă și fără pa-
timă neînțelegerile ivite pe tema vio-
lării constituției între partidul liberal
maghiar și între partidele opozițio-
nale maghiare, multe învățături pōte
se scōtă din aceste neînțelegeri.

Înainte de tōte auzēnd cuvēn-
tul *constituțiune*, care de cāte-ori tre-
bue sē-l scrie cei-ce se hārtuesc, orī
sē-l pronunțe, își dau ochii peste
cap, par-cā ar rosti un cuvēnt așa
de sfānt, încāt n'ar fi permis sē-l
rostescā ședēnd pe scaun, orī cu pā-
lăria în cap. Și totuși sfințenia acēsta
vedem, cā este luată în deșert și de
unii și de alții.

Ce este constituțiunea unei
țări?

Astādī o știu și copiii absol-
venți ai unei școli primare, cā este
complexul legilor, ce garantēză ce-
tățenilor diferitele libertăți. Consti-
tuția sunt legile fundamentale ale
unui stat, legi cărī fixēză drepturile
și datoriile nu numai ale cetățeni-
lor, dēr și ale guvernanților și ale
Corōnei.

Și legile acestea, sunt legi, ce
se votēză pentru sute de ani și nu
mai după sute de ani, decā cere ne-
cesitatea, se mai adaugā ceva la ele.
Ast-fel Ungurii se laudā, cā consti-
tuția lor este de-o mie de ani.

Este prin urmare aprōpe de
mintea omului, cā nisce legi atât de
ștrașnic întemeiate trebuie sē fie pā-
zite în adevēr ca ceva sfānt și nu e
permis sē fie sguduite.

Dēr ore egala îndreptățire a
limbilor și popōrelor din acest stat
poliglot, nu este înscrisă și ea în le-
gile fundamentale ale țării?

Noi scim, cā da.

Și cu tōte acestea parlamentul
ungar în activitatea sa de trei-deci
și atātia de ani, prin legile aduse
împotriva dreptului limbei naționa-
lităților, — ce-a făcut alta, decāt
mereu a nesocotit legile fundamen-
tale, constituția? Și nimeni din cei
ce astādī susțin, cā disolvarea die-
tei în exlex e o violare de consti-
tuție, nu și-a bātut capul cu acēsta
nesocotire. Din contrā tōte partidele
maghiare aplaudau, fiind-cā toți
aveau înaintea ochilor chimera, pe
care o considerau mai pe sus de
cāt însăși constituția, și chimera
acēsta era: „statul național ma-
ghiar!“

Și unii și alții dintre com-
batanți pretind, cā vor „sē salveze“
constituția.

S'o salveze, nu ne pare rău,
dēr s'o respecteze în viitor mai
drept și mai cinstit față cu toți fiii
patriei.

Este în adevēr de mirat, cā a-
tātia omeni cu carte și scriitori în-
vēțați, cunoscători ai trecutului, cānd
iau condeii în mână sē lumineze
pe compatrioții lor, cum de nu vād
în labirintul trecutului de cāt cărā-
rile încurcate ale egoismului de rassā
și n'au ochi pentru interesele gene-
rale ale tuturor locuitorilor țării? Și
dīlnic vedī lāudāndu-se prin foile
maghiare pe cei jurnaliști lacomi de
a se vedē stāpāni, cā ei și numai ei

sunt cei ce pōrtā făclia științei în
mână, cu care sunt chemați a des-
lusi întunecimile trecutului în pri-
vința constituției și a legilor.

Făclia? Apoi decā e făclie, ar
trebui sē răspādescā luminā pentru
toți și nu numai pentru unii, cāci
lumină și dreptul nu se pot monō-
poliza numai în favorul unora, ci
trebuie lāseate spre binele tuturor.

Acte și fapte.

II.

Am dīs, cā vom reveni la „bro-
șura roșie“ intitulată „Alegerea mu-
nicipală din Scheiul Brașovului dela
3 Dec. 1904. Acte și fapte“.

Întelepțiunea vieții te sfātuesce
a te feri de necuviință și de păcat,
decā voiescī sē nu te certī cu ade-
vērul. Odatā păcatul sēvīrșit, nu-ți
rēmāne decāt sēu a-l mărturisi și a
te îndrepta, sēu la din contrā, vrēnd
a-l acoperi și ascunde dinaintea lu-
mei, vei ajunge pe pōvīrnișul min-
ciunei și a falsificării actelor și fap-
telor.

Așa au pățit-o și autorii bro-
șurei, despre care vorbim. Avēnd pe
suflet un păcat, comis cu ocaziunea
alegerii amintite din Scheiū, ei au
creșt, cā se vor putē spāla de el,
decā vor scrie o broșurā de 72 pa-
gine de tipar, improșcānd „Gazeta“
noastră, pe proprietarul ei, clubul co-
mitatens român și pe toți cāți con-
damnā purtarea lor nechibzuită și
neromānescā.

N'ar mai fi de lipsă sē țințuim
acēstā purtare. Cetitorii noștri o cu-
nosć deja și bunul simț le spune, cā
a te rupe de fratele tău și a cere
ajutor străin, ca sē-l covīrșescī, nu-
mai lucru demn și leal nu pōte fi.

Dēr autorii broșurei ridicā —
pentru a se justifica — grave invi-
nuiri în contrā noastră, cărī am stig-
matisat cu asprimea meritată pro-
cederea lor trădătoare de interese
comune naționale și de interese ale
Romānilor scheieni, și la aceste in-
vinuiri trebuie sē mai revenim, ca
s'arātām cāt de neadevērate, ten-
dențioase și false sunt datele pe cărī
se basēază.

„Gazeta Transilvaniei“ și pro-
prietarul ei — dice broșura — se
tem de luminā și adevēr, cāci altfel
n'ar fi refusat a publica declara-
țiunea-protest „nevinovată“ a celor
cu pricina.

Sē lāsām sē vorbescā „actele și
faptele reci“ cum s'au petrecut în
adevēr, ca sē se pōtā cunoscē mai
bine „nevinovăția“ dumealor.

Ce au vrut autorii broșurei cu
„declarațiunea-protest“? Ni-o spun
înșiși. Au vrut sē răspundā prin ea
la atacurile „Gazetei“ încercānd tot-
odată a se justifica de ce au spart
solidaritatea clubului nostru munici-
pal și de ce s'au aliat cu străinii
pentru a răsturna hotărērea acēstui
club.

Ei bine, aprōpe tot ce se aduce
înainte în acea declarațiune-protest
pentru scopul acēsta, este orī nea-
devērat, orī cu totul schimosit și
tras de pēr.

Nu e adevērat, cā la consultā-
rile clubului au fost invitate numai

astfel de persoane, despre cărī se
presupunea dinainte, cā vor sprijini
lozincă unui anumit partid biseri-
cesc. Invitarea s'a făcut ca și altā-
datā, avēnd în vedere numai intere-
sele generale romānesci din comitat.
Cea mai viuā dovadă, cā așa s'a
petrecut lucrul și nu altfel, e faptul,
cā la aceste cōnsultări au fost pre-
senți mai mulți chiar dintre sub-
scriitorii declarației-protest, precum
Vasile Voina, Dr. E. Metianu, N.
Sulică ș. a.

De ce acești domni, dintre cărī
unul a luat chiar cuvēntul în cesti-
unea candidăriei noilor membrii mu-
nicipali la 27 Noemvrie a. c., cānd
au asistat la cōnsfātuirea clubului,
n'au știut nimic despre preținsele
greșeli neescusabile și „acte de vol-
nicie“, ce s'ar fi făcut cu ocaziunea
pregătirilor pentru alegerea munici-
pală din partea clubului și a con-
ducătorului sēu? De ce numai la
30 Noemvrie — li-s'au deschis ochii,
cā, dēu, la Casinā n'a fost repre-
sentat, de cāt „partidul domnesc“,
ēr „agreații poporului“ au rēmās
toți pe din afară, nebăgați în sēmā,
urgisiți și prigoniti până la estermi-
nare (stīrpire)?

Lucru fōrte ușor de înțeles.
Cum mărturisește broșura însăși, la
cōnsfātuirea clubului, n'a fost vorba mai
mult de aceea ca interesele Schei-
ului sē fie apērate la noua alegere,
ci de aceea, ca sē fie realēsā o sin-
gurā persōnā, chiar cu prețul desbi-
nării între frați și a umilirei față
cu conlocuitorii noștri de alt neam.

Pentru ca sē fie reales A. Vlaicu,
care nu mai figura pe lista clubului,
s'a hotărīt „contra-actiunea“, s'a pro-
clamat spargerea solidarității și s'a
făcut apel la ajutorul alegătorilor
maghiari din Scheiū, ēr după tōte
aceste s'a publicat broșura roșie, în
care vedem declarațiunea-protest, în
care A. Vlaicu și-a formulat un vot
de încredere, într'un protest ce l'a
scris și l'a provēdūt cu vre-o 200
subscrieri, preținși alegători din
Scheiū, dintre cărī însăși nici a treia
parte n'au avut drept de vot la ale-
gerea din 3 Dec.; apoi același A.
Vlaicu desprețuind și negānd tot,
până și existența clubului nostru, și-a
făcut cu propria sa subscriere re-
clama cuvenită ca „omul cel mai
poporal“ până și la Ungurii din
Scheiū. În fine totul a fost încō-
ronat de un essay al profesorului
Sulică, o încercare fōrte cutezată sti-
listică de a presenta pe A. Vlaicu
ca personificare a principiului „pa-
triotismului local“ scheian.

Așa s'a întâmplat, cā acolo, unde
singur era permis de disciplina na-
țională, adevēr în sinul clubului, cei
nemulțumiți n'au ridicat nici o plān-
gere. Cu ce drept vin ei apoi, după
ce la alegere s'au rupt cu totul de
club, apēlānd chiar la sprijinul ale-
gătorilor maghiari, sē mai protesteze,
cā n'au fost ascultați și dorințele lor
n'au fost băgate în sēmā?

Eată cauza de ce „Gazeta“ nu
a mai putut publica acea declara-
țiune-protest, care și altfel după ale-
gere era întârziată.

Dēr — dice A. Vlaicu — n'a

fost nimic cu voturile străine. Aces-
tea au venit atrase de „entusiasmul
și pofta de a învinge“ ce „s'a tran-
splāntat repede pe strade“ și a alar-
mat și pe alegătorii unguri.

Sē vedem cum stā lucrul! Cāci
decā nu erau aceștia, cum putea fi
ales A. Vlaicu cu „majoritate sdro-
bitōre“?

Vlaicu spune un neadevēr cānd
dice, cā cu lista clubului au votat
vre-o 16 neromāni, ēr cu cea con-
trarā numai vre-o 30.

Adevērul este următorul: Cu
lista clubului (lista verde) au votat
84 Romāni și 6 neromāni, cărī și-au
dat votul de bună voie și neinflui-
nțați. Cu totul 90 voturi.

Cu lista roșie au votat 107 a-
legători, dintre cărī 58 Romāni și
49 neromāni. Afară de acēsta au
votat cu o listā galbenā (mixtā) și
una albā 15 Romāni; 1 vot a fost
anulat. Resultatul în ce privesce for-
țele părților combatante romāne,
fără de voturile străine, se presentā
dēr așa: De oparte 84 voturi ro-
māne cu lista verde a clubului și
de altā parte 73 voturi romāne cărī
au votat cu lista roșie, galbinā
(mixtā) și albā.

Unde era dēr „majoritatea sdro-
bitōre“ a lui Vlaicu, decā nu să-
reau în ajutor voturile unguresci?

Cu aceeași virtuositate, cu care
se încercā a seduce pe cetitor sē
credā, cā în adevēr tōtā afacerea cu
angajarea voturilor străine a fost nu-
mai o jucărie nevinovată, ce nu pōte
prejudeca întru nimic vaței și inte-
reselor romāne, A. Vlaicu subscrie
la protestul ticluit de el în contrā
„Gazetei“ și a corpului didactic „ve-
netic“, fără de nici o jenā munci-
torii cu diuā și servitorii din Scheiū
cu diuimul, subscrie pe mulți cărī
de mult timp nici nu mai petrec în
Brașov și n'au nici o scire de rolul
ce li-se atribue. alții cărī nu știu
sē scrie și n'au ideea de onōrea ce
li se face și așa mai departe.

Așa se pregătesce materialul
pentru-ca sē pōtā veni cutare fōie
din Sibiiu sē punā pecetea dedesupt,
cā tot ce se povestesc în broșura
din cestiune este numai „curatul ade-
vēr“, și nimic alta.

Intr'aceea aici se petrece ceva,
ce la Romāni brașoveni nu s'a mai
pomenit, ceea-ce ne face sē ne pu-
nem întrebarea: de ce nu vedem ni-
cāiri pe cele 72 pagine ale broșurei
roșii nici măcar c'un cuvīntel rēsū-
flānd dorința leală ca divergențele
sē se aplaneze cel puțin în viața po-
litică pe calea bunei înțelegeri? De ce
le face o plăcere autorilor ei de a
se gera ca o fracțiune deosebită?

Despre acēsta ne va da deslu-
șire timpul cel mai apropiat, cānd
vor mai veni și alte alegeri și cānd
celor ce au voit sē fie „învingători“
cu orī-ce preț li-se va cere sē dea
revanșā.

Am dori sē ne înșelām. Am dori
sē se realizeze ce se dice în broșurā
despre judecata poporului din Scheiū
cā e dreptă și, decā pentru moment
ajunge a devia sub influințe străine,
revine ērāși la cumpēna dreptă a
convingerilor drepte.

Revista politică.

Brasov, 16 (29) Decembrie.

Speranțele aceloră dintre politicienii maghiari, cari mai credeau totuși, că în ora din urmă va fi cu putință o împăciuire între guvern și partidele din opoziție, — nu s'au realizat. Tote încercările făcute în acest scop s'au zădărnicit, parte fiind-că ele s'au pornit pe o basă care nu putea fi primită de ministrul președinte Tisza, parte din cauză că acesta n'a vrut să cedeze nimic din punctul său de vedere în situațiunea politică de față.

În starea aceluia încurcată și cât se poate mai primejdiosă, s'a redeschis ieri la 28 Decembrie dieta. În această ședință s'a întâmplat ceea-ce prevedusem. Imediat după deschidere ministrul președinte Tisza a cerut cuvântul și din nou a rugat opozițiunea să nu împedecă votarea în demnității budgetare pe timp scurt, pentru-ca să nu fie silit a dizolva dieta și a orânduia alegeri dietale nouă în stare de ex-lex. A anunțat tot-odată ministrul președinte, că viitoare ședință a dietei se va ține la 3 Ianuarie 1905, când, probabil se va ceti rescriptul regesc de dizolvare a parlamentului.

S'a anunțat la cuvânt contele Albert Apponyi. În numele opozițiunii unite el a declarat, că guvernului actual nu i-se va vota indemnitatea și că hotărârea de la 18 Noembrie o va considera opoziția de nelegală și pentru viitoră dieta.

În urma acestei declarațiuni ministrul președinte Tisza a luat din nou cuvântul și a declarat, că acum nu mai rămâne altceva, decât ca dieta să se întrunească la 3 Ianuarie pentru a i-se ceti rescriptul de dizolvare.

A luat apoi cuvântul contele Iuliu Andrássy. El a făcut istoricul acțiunii sale de împăciuire și a arătat, ce mare atingere i-se aduce autorității coronei prin aceea, că se vor orânduia alegeri nouă în stare de ex-lex. A mai spus Andrássy, că nu i-ar fi permis guvernului să dea un astfel de sfat coronei. Nu trage la îndoială, ba recunoște chiar dreptul coronei de a dizolva dieta și în stare de ex-lex, cu toate aceste el nici-odată n'ar da coronei un astfel de sfat, asupra îndreptățirii căruia ar pute să se nască îndoeli în țară.

Au mai vorbit deputații opoziționali I. Hock, G. Ugron și S. Rakovszky, cari au atacat violent politica ministrului președinte Tisza.

La finea ședinței ministrul Jakabffy a făcut propunerea, ca conform obiceiului din trecut, dieta să exprime coronei urările sale cu ocaziunea anului nou. Față cu această propunere, deputații Polonyi, Eötvös și contele Aladar Zichy au cerut, ca nu ministrul, ci o deputațiune să exprime monarhului urările dietei. Majoritatea a primit însă propunerea ministrului. Cu această ședință de ieri s'a închis la orele 2 1/2.

*

După declarațiunea categorică ce a făcut-o în ședința de ieri ministrul președinte Tisza, pe la finele lunii Ianuarie 1905 vom avea alegeri nouă dietale. Mișcarea electorală s'a început deja în țara întreagă. Deputații și corteșii lor vor traversa țara în toate direcțiunile pentru a câștiga voturi. Se vede și se asigură, că viitorăle alegeri, în timp de eră și în actuala stare de iritațiune a spiritelor în taberele maghiare, vor fi din cele mai agitate și turbulente. E'tă ce scrie organul de frunte al koșutiștilor:

„Înainte noastră stă o baie grozavă de sânge. Trebuie să trecem mai întâi peste ea, pentru-ca să putem ajunge la încheierea luptei. Cine are nevoie de acesta? Negrul nostru pământ n'a înghițit ore destul sânge maghiar? N'a fost încă destul într-o mie de ani? E sigur, că patimile sbiciuite, se vor manifesta în estreme mitățile cele mai periculoase... Nu este cu neputință, ca în orele ultime Ungaria să stea în fața unei catastrofe“....

*

După scrierile mai nouă din Viena, anul acesta se va încheia în Austria cu o crasă ministerială. Sunt numai câte-va săptămâni de când guvernului Koerber i-s'a dat un vot de blam în afacerea unui împrumut din care se acopere cheltuielile ce se făcuseră în anii precedenți în urma ercoltei rele. Încă atunci se credea, că ministrul președinte Koerber își va da demisiunea. În loc de acesta însă „Reichsrath“-ul a fost amânat. Acum se dă erăși în formă hotărâtă scirea, că dăile proxime cabinetul Koerber va demisiona, ba după o informațiune a diarului „Narodni Listy“ din Praga, Koerber ar fi înaintat deja împăratului demisiunea întregului cabinet.

*

În revista numărului trecut de Dumineca am spus, că d-l P. Grădișteanu va lua cuvântul în senatul României în cestiunea proiectului de

lege a lui Berzeviczy. Acesta s'a și întâmplat în ședința din 23 Dec. n. a. c. Mai întâi a vorbit d-l Grădișteanu despre școlile particulare ungurești din Bucuresci, arătând, că în aceste școli se nesocotesc legile țării și nu se învață limba română, care este privită ca străină în patria ei. În schimb, ce se face cu Românii din Ungaria? — întrebă d-l Grădișteanu. Foile ungurești, cari au intrare liberă în România, agită pe față contra Românilor, er ministrul Berzeviczy prin cunoscutul său proiect vră să maghiarizeze cu deservire școlile naționalităților. Vorbind mai pe larg de acest proiect și de protestele episcopatelor române din Ardeal, oratorul dicea, că nu se teme de maghiarizarea Românilor, căci cu cât mai aspru Românii vor fi persecutați, cu atât mai mult se va desvolta în ei sentimentul național.

Răspundând d-lui Grădișteanu, ministrul Haret a spus, că, dacă se vor ivi pe viitor neregularități în școlile ungurești din România, va face ordine, mai cu seamă, că noul proiect de lege cu privire la școlile particulare din România, care chiar acum e la ordinea zilei în cameră, va pune capăt tuturor neorânduiriilor din trecut. Cu privire la proiectul lui Berzeviczy dize ministrul, că cestiunea acesta privesce pe ministrul de externe; constată însă, că România nu prin ură a ajuns la desvoltarea ei de-acuma și deci nu e în folosul țării, dacă vom întrebuința aceleași mijloace față de Ungurii din România, pe cari le întrebuințăm Ungurii față de Români.

*

O altă cestiune însemnată la ordinea zilei în România sunt demisiunile mai multor miniștri și frunțașii ei ai partidului de la putere, demisiuni pricinuite de niște neînțelegeri ce au izbucnit în sinul acestui partid. Mai întâi au demisionat ministrul camerei Ferechide și vice-președintele camerei. În locurile au fost aleși president deputatul Șendrea și vice-president deputații Mitescu, Robescu și Theodoru. La alegerile acestea însă s'au abținut de la vot vre-o 59 deputați liberali. Abținerile aceste bătătoare la ochi au avut drept urmare demisiunea ministrului de externe Ioan I. C. Brătianu, a ministrului de interne V. Lascar, precum și a prefectului poliției din Bucuresci Saita. Se mai afirmă, că ar fi demisionat și ministrul de domeniul Stoicescu și secretarul acestui

ministeriu. Din cauza acesta s'au și amânat ședințele camerei și ale senatului de luni până azi, pentru-ca în timpul acesta să se limpedescă situația critică din sinul partidului de la putere.

Scirile cele mai nouă spun, că er s'au întrunit 40 de deputați liberali în frunte cu ministrul demisionat I. C. Brătianu la o consfătuire, în care s'a decis, ca deputații V. G. Morțun și Vintilă Brătianu să comunice astăzi ministrului președinte Sturdza următoarele: Acei deputați ai partidului liberal, cari s'au declarat solidari cu ministrul I. C. Brătianu și cari au pricinuit criza actuală ministerială, cer ca prim-ministrul Sturdza să obțină de la Regele imputernicirea de a conduce viitorăle alegeri. În cazul când d-l Sturdza ar obține această imputernicire, să se înoască cu totul ministerul actual, întrând alți membrii în el, ca astfel să se facă pace în partid. Fără împlinirea acestei condițiuni, membrii nemulțumiți cu starea actuală a lucrurilor nu vor sprijini pe prim-ministrul Sturdza.

*

De la izbucnirea războiului cu Japonia mai ales, s'a produs o mare și serioasă mișcare de reforme în Rusia. Mișcarea a fost îmbrățișată aproape de toate păturile sociale rusești, cerând cu insistență constituțiune și regim reprezentativ, ca în toate celelalte state europene. În fața acestei mișcări nici Tarul Nicolae n'a putut să rămână nepăsător și a dat porunci consiliului de miniștri să elaboreze un program de reforme.

Acum printr'un ucaz adresat senatului, Tarul arată ce pte de a și ce nu, locurilor imperiului său. Înainte de toate spune Tarul, că nu se pte schimba forma autocratică de guvernare de până acum și că legile fundamentale ale imperiului trebuie să rămână neschimbate. Este înse necesar de a se lua măsuri pentru executarea legilor, cari se înlesnescă ori-cărui cetățen să se desvolve între marginile drepturilor sale. Afară de zemstvourile (adunările) guverniale și districtuale se vor pute înființa reprezentațiuni administrative locale compuse din reprezentanți populațiunii interesate pentru a discuta cestiuni de bună stare publică. Aceste reprezentațiuni vor ave o independență în marginele legilor. Se va stabili egalitatea în fața justiției. Puterea justițiară a autorităților administrative va fi mărginită la casurile când siguranța publică

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

De brâu.

Frânge, cobză, tactu 'n cântec
Uite-așa... și 'n bătătură
Tălpile flăcăii-și spintec
Și frământă nebulat
La figură.

Uite-acuma țitura,
Prindeți-vă de mijloc
Dumicați frământătura...
Ce căscați, codane, gura
Hai la joc!

Din călcăe dați să sune
Ce, vie milă de tipici?!
Dați, pământul să răsune,
Er tu, gasper, până mâne
Ține-o aici!

Dați tărcoale 'naintașii,
Duceți hora 'n virticuş,
Țineți-vă strins codașii
Er voi tactal mijlocașii
Dup' arcuș.

Bateți una, dați cu gura,
Apoi două, trei pe loc:
Răsuciți la mijloc hora
Și începeți pisătura
Mai cu foc.

Trei 'n nainte, trei în cruce
Și la stânga — cum v'arăt —
Și 'ncă trei bătute 'n cruce
— Nădușala să ne-apuce —
Și 'ndărăt.

Lăutar, muncește-arcușu
Și o ține tot pe loc,
Să 'nvirtim și sfredelușu
Și din cap d'acurmezîșu
La mijloc.

Numărați acuma două,
Sus genunchiu 'ncovoiat;
Ține-i una, ține-i două,
Ține-i patru-deci și nouă,
Dă-i băiat!

Și acum vă ține-ți bine,
Strânge-ți bine mâna 'n brâu,
Faceți rota după mine
Și 'ntr'o di cu toți pe vine
Ca la brâu.

Bucuresci.

Romulus Cioflec.

Ecou...

I.

De m'ai iubi...
Tu cântă și-ți dăpeni dorul
Și pari cântând ca visul de ușoră
Și cântă duios și'ncepi a doua-eră
Același cânt pierdută'n reverii:
De m'ai iubi!...

De m'ai iubi...
Repetă același cântec
Și pari cântând o palidă ispită,
O viorea ce stă de dor topită
Și 'ngână și ea'n văile pustii:
De m'ai iubi!...

De m'ai iubi...
Tot cântă, tot cântă într'una
Și pari cântând o sfântă jucărie,
O pasere închisă'n colivie,
Ce par-căți spune când aproape-i vîi:
De m'ai iubi!...

II.

Tu cântă...
Un călător strein și singur
Ce trece-așa și el fără să scie

Doinesce trist o veche melodie
Spindu-i unei zine din povești:
Nu mă iubesci!...

Tu cântă...
Un călător strein și singur
Cu ochii stinși de dor și de veghere,
Născut pribeag și fără mângăiere
Ți 'ngână indurerat pe sub ferești:
Nu mă iubesci!...

Tu cântă...
Un călător strein și singur
Se depărtează tot mai mult... dispăre
Mănat de vînt..., copil fără cărare
Ce 'n veci va suspina: nu mă iubesci,
Nu mă iubesci!...

Feburio.

Din amintirile unei regine.

În numărul nostru de Duminecă (Nr. 45 din luna Noembrie) am publicat unele amintiri din războiul pentru neatinare al României, scrise de Carmen Sylva în foile din străinătate. Cetiții noștri știu, că Regina Elisabeta a luat parte și dăna în acest crunt război de pe câmpiile Bulgariei, îngrijind ca o adevărată mamă în lazaretele românești pe cei răniți, fie aceștia

va fi primejdută. Se vor revisui legile confesionale, precum și ordonanțele, cari restrâng drepturile străinilor și a câtorva clase de cetățeni. Se vor revisui de asemenea legile relative la presă, și restricțiunile nefolositoare vor fi desființate.

Tote reformele sus amintite vor trebui să fie alcătuite de către comitetul miniștrilor, și hotărârile luate se vor supune Țarului.

*

În războiul dintre Rusia și Japonia se așteaptă să urmeze o mare întorsătură după sosirea flotei baltice în Extremul-Orient. Dacă flota aceasta va fi atât de norocoasă să ajungă nestinghirită până la Wladivostok, unde i-s-a dat ordin să meargă, sorti războiului se vor schimba în mod însemnat. E generală însă credința, că această nu-i va succeda flotei baltice și e mai curând probabil că ea va fi atacată de Japoniei încă înainte de a ajunge în apele mării japoneze.

La Port-Arthur luptele continuă. După sciri sosite în urmă la 22 Decembrie, a fost o mare luptă în jurul muntelui Palicvang, pe care l-au atacat Japoniei. Rușii au băgat de seamă și au așteptat pregătiți pe inamic. La lumina proiectoarelor — căci atacul s'a întâmplat noaptea — s'a desfășurat o teribilă luptă cu baioneta. Când japoniei se vedură amenințați de a li-se tăia retragerea, fură siliți a-se retrage. Ei au pierdut 80 de prizonieri, 8 tunuri și 300 puscă. Au avut apoi 600 morți și câteva mii de răniți. Au putut totuși să cucerească câte va întârituri, situate în afară de forturi.

În Mancuria de mult nu s'au întâmplat de cât mici încăerări între avantposturi.

Aduceți-vă aminte de cei lipsiți!

Bogaților! ascultați... Un glas înăbușit, plin de durere strigă către voi, vă imploră ajutorul! E glasul amărutului țăran, îngropat în sărăcie! Auziți-l cum plânge și se vaită! În jurul lui suspină dureros sârmana-i soție și plâng de ți-se rupe inima cei 6—10 copilași, plâng de fome! Priviți-i, cum cad sdrențele de pe ei! Ascultați-i, cum spun, că și-au vândut totul, ca să-și stimpere fomea, și acum nu mai au nimic: nici casă, nici masă, nici vite... nimic, nimic decât amărutul suflet, care din păcate mai pribegesc prin sărăciul lor trup!

Știți, ce lovitură groznică a îndurat țăranul nostru în anul acesta: pământul, singurul susținător și îngrijitor al țăranului român, n'a produs aproape nimic, nu l'a mi-

luit pe bietul plugar ca în anii trecuți! Voi nu cunoșteți fomea, nu înțelegeți grozăviile ei, voi n'ați simțit nici-o dată înțepăturile gerului, nu v'ați înămolit nici-o dată în troian alergând după pâine, n'ați dormit nici-o dată pe scânduri, n'ați fost nici-o dată goi, căci Domnul v'a dat toate cele bune, v'a dat case bune, haine bune și bucate alese!

Vedeți, cum ninge afară, auziți cum scârțâie zăpada sub picioarele trecătorilor!... Peste o săptămână va fi Crăciunul! Pe voi nu vă mișcă criza din anul acesta? Vă pregătiți să întâmpinați pe moș Crăciun cu aceeași pompă ca și până acum! Impodobiți pomii de Crăciun cu aceleași daruri scumpe, ca și în anii trecuți! Daruri!... Pentru cine atâtea daruri?... Pentru copiii și rudeniile voastre, cari nu știu ce-i lipsa?

Curios! Bogații își află distracție în risipă! Se bucură, se veselesce, când ved, cât de mult se bucură copiii lor de darurile aduse de „moș Crăciun” și nici prin gând nu le trece, că în timpul, când în saloanele lor strălucesc pomii Crăciunului, în ochii sârmanilor copiii dela țără strălucesc lacrimile! Nici prin gând nu le trece, că atunci, când copiii lor se îmbuibă în bunătațile aduse de „moș Crăciun”, sdrențurosul copilaș de țăran strigă plângând: „Mama mi e fome!” E mama-i răspunde amărît: „Nu mai e mămăligă — dragul mami! — ni-s'a isprăvit făina!”

Dăr vă rog să-mi dați pe-o clipă măcar ascultare.

În anul acesta, care a pus poporul nostru la o grea încercare, lăsați la o parte ori ce podobe nefolositoare și miluiți, cu ce vă va lăsa inima, pe numeroșii lipsiți! Nu mai faceți în anul acesta pomii de Crăciun, banii pe cari i-ați prăpădi spre împodobirea lui, împărțiți-i mai bine între săraci! Lăpădați în anul acesta și plictisitorul obicei de a mai scrie cărți poștale ilustrate cu diușul și banii împărțiți-i erași între săraci! Cunoșc familii române, cari cheltuesc pe pomii Crăciunului și pe ilustrate sume mari. O, o! Pentru-ce să se umple cu acești bani pungile străinilor, când ei ar putea mântui dela peire atâtea familii române ajunse la sapă de lemn?

Faceți acest act de filantropie voi, cari aveți, și vă asigur, că suferințele voastre se vor umple de o bucurie mai mare, mai strălucitoare, mai candidă, decât atunci când v'ați cheltuit paralele pe nimicuri.

Voi, membrii comitetelor parohiale, alergați pe la familiile bogate și rugați-le, să contribuie cu câte ceva, și banii adunați împărțiți-i săracilor!

Ascultați-mi rugămintea voi cei auziți și ajutați pe frații voștri scăpătați, ajutați pe țăranul român, ajuns în anul acesta la sapă de lemn! Îndulciți-i sârteza amărîtă și ridicați-l din negra sărăcie! Convingeți-vă, că numai prin fapte de filantropie va fi asigurată fericirea voastră! Convingeți-vă

de existența Puternicului Judecător, deduceți ființa lui din expresiunea cerului și a pământului, a sôrelui și stelelor, a munților și văilor și faceți milă cu cei săraci.

Cei mai mulți din omeni și-au uitat de morțe, cred că vor trăi vecinic! O! Nimic nu-i mai sigur ca morțea și nicăiri nu sunt mai egali omenii ca înaintea morții! Împărat și cerșitor, bogat și sărac, toți vom muri și toți trebuie să mergem înaintea tronului Dreptului Judecător! Aici nu încape excepție! Nimenea nu-și va duce lădița cu bani în cealaltă lume! Un singur lucru duce omul cu sine: **faptele!** Faptele bune îl vor mântui, cele rele vor pleda pentru ajungerea lui în focul cel vecinic!

Faceți dăr fapte bune omenilor și ajutați în anul acesta pe amărutul țăran român, care vă imploră ajutorul! Îndulciți-i și lui Crăciunul!

Voicu Nișescu.

SCIRILE DILEI.

— 16. 29) Decembrie.

† **Eufrosina Axentie Severu.** Adă dimineță a încetat din viață dăma **Eufrosina Axentie Severu** născută Blebea, soția d-lui Axentie Severu. Răposata care a suferit greu în urma unei bôle îndelungate, a fost una din damele societății noastre cele mai vădute și respectate și morțea ei va lăsa adănci regrete între Românii din Brașov ca și din alte părți. Simpatia ce i-se aduce decedatei se va concentra din acest trist și dureros incident cu putere atât mai mare asupra bătrânului luptător național, a soțului rămas în viață, care se află și el pe patul de suferință de mai mult timp și nu va putea avea nici mângâierea de a petrece pe credincioasa sa soție la ultimul lăcaș. — Dumezeu să-l mângâie în acest cēs greu al vieții sale, se mângâie și pe ceilalți membri ai familiei răposatei.

Prelegeri publice pentru popor. Despărțământul Brașov al „Asociației pentru cultura și literatura poporului român” a luat — precum aflăm — deciziunea de a continua seria prelegerilor populare cu ajutorul „Skiopikonului”, cari în anul trecut au avut un rezultat atât de frumos. Începutul s'a făcut de-a Duminică trecută aici în Brașov, când d-l profesor **Aurel Ciortea**, a ținut în sala de fizică a gimnasiunii din Brașov o prelegere instructivă despre „Viața și faptele Domnului nostru Isus Christos” și „Unele din cele mai mari biserici din lume”, însoțindu-le cu numeroase tablouri frumoase, proiectate pe o pânză cu ajutorul „Skiopikonului”. Prelegerile aceste se vor continua nu numai în Brașov ci și în comunele învecinate, în cari se află agenturi de ale „Asociației” noastre.

Un ordin al ministrului Berzeviczy. Gazeta oficiată „Kel. E.” aduce scirea, că ministrul Berzeviczy a dat un ordin, care interzice învățătorilor și învățătoarelor de a primi de la elevii lor și părinții elevilor cadourii. Dispozițiunea aceasta s'a luat în vederea abuzurilor ce

s'ar fi făcut în privința acesta de către unii membri ai corpului didactic.

Casa regală română, a început să împartă la săracii din București, din ordinul Regelui, pentru sărbătorile Crăciunului, 1000 stângaeni de lemn și 15.000 lei.

Să nu se vândă vitele țăranilor! Ministerul român de finanțe, față cu lipsa în care se află populațiunea rurală a luat măsuri, ca să nu vândă nici o vită a sătenilor pentru împlinirea dărilor către stat. În acest sens, ministerul a dat o circulară administratorilor financiari din țară, prin care le pune în vedere să dea ordine percepților fiscali în acest sens. În casuri când sătenii nu vor avea cu ce să împlinescă dările, percepții le vor sechestra vitele ca garanție, însă fără a le vinde.

În ajutorul familiilor lipsite. Ministerul de interne român a alcătuit un tablou de toate familiile de săteni aflate în lipsă și de cantitatea de cereale cumpărată până acum. Din acest tablou se constată că se află în lipsă 234.416 familii în 1538 comune din 26 județe. Cantitatea necesară pentru îndestularea acestor familii până la 15 Martie 1905 se ridică la 9013 vagoane. Ministrul însă a angajat până acum 9865 vagoane de porumb, grâu și secară, din cari au fost furnisate 4923 și s'au dat ordine pentru împărțirea lor. Ministrul continuă cu cumpărăturile de cereale, spre a avea de rezervă până la recolta viitoare.

Societatea de bine-facere „Regina Elisabeta,” de sub înaltul patronajul al M. S. Reginei României, a împărțit ieri Miercuri la asilul „Regina Elisabeta” săracilor din București haine și alte lucruri absolut necesare în valoare de 5000 lei. Societatea a împărțit până acum săracilor din București cu prilejul Crăciunului, lemne de 13.000 lei. Apoi întreține în permanență o sută de săraci în asilul său.

De la Societatea pentru crearea unui fond de teatru român. Cetim în „Familia”: Comitetul societății noastre de teatru a decis în principiu să formeze o bursă pentru a pregăti pentru viitorul teatru român de la noi o putere comică. Ca să se potă găsi un talent, au să se adune la un loc și la timp potrivit toți, cari doresc a-se pregăti și a cere acea bursă, la un concurs public, ca să arate ce pot presta și ce talent au. Spre scopul acesta comitetul va alege 2 piese comice, monologuri, ori poezii, pe cari le va anunța ca materii de studiat, cu cari au a-se prezenta concursului. Cel mai bun va primi bursa, celorlalți 2—3 din cei mai buni li-se vor restitui speșele de călătorie. Comitetul a votat d-lui August Bena, abs. de teologie și student la academia de muzică din Berlin, un ajutor de 600 cor. și l'a însărcinat să studieze fonograful; spre acest scop să meargă — în calea sa spre Berlin — la institutul de fiziologie din Viena, unde se lucrează cu fonograful. După-ce în conformitate cu propunerea făcută la Brad de d-l Dr. V. Branice se va lua hotărârea să se lucreze cu fonograful pentru colecționarea cântecelor populare române, d-l August Bena are să se pună la dispoziția Comitetului.

Din Feldiôra ni-se scrie: Femeile române din Feldiôra în număr frumos de

Români, Ruși și Turci, alinând prin îngrijirea ei și prin vorbele ei dulci durerile nenorocitorilor răniți și bolnavi.

În numărul de astăzi continuăm cu publicarea acestor amintiri, cari de sigur vor fi cetite cu mare drag de către cetitorii noștri.

Printre cei răniți — povestesc **Carmen Sylva** — se afla și un băiat tânăr, care se simțea feroic, că putea să cânte nițel din viôră. I-am făcut noi rost de una, el stătea culcat, zimbitor la față, și par'că uita suferințele ce i-le cauza piciorul său rănit. De câte-ori scotea câteva acorduri slabe din instrumentul său, același cuvânt scăpa de pe buzele sale palide: „Minunat!”

Cu toții se bucurau de mulțumirea lui și nimeni nu se gândea să-i critice cântecul. În primul rând al răniților se afla fiul unic al unui morar, un băiat de opt-șpe-dece ani, a cărui mână era străpunsă de un glonte. Și el era infectat. Ne-am dat toate ostenele pentru a-l scăpa de teribilele convulsii mortale fricționându-l și masându-l într'una. Din nenorocire însă totul era în zadar și în curând veselul său zimbet copilăresc se sobimba în grozave chi-

nuri. Știam că trebuie să moră și pentru a-i da curaj, îi dăseam:

— Dumezeu veghiază asupra-ți, el te va ajuta.

— Da, da, esclamă el, nu-l ved și d-ta? Eu îl ved foarte bine?

Totă noaptea își făcu semnul crucei și când puterile îl părăsiră, chemă pe femeia de serviciu și stringând din dinți o rugă:

— „Fă-mi d-ta cruce” — apoi muri.

Un tîuăr nu voia să se lase să-i taie piciorul.

— Ascultă frate, îi dăse vecinul său de pat, căruia i-s'a tăiat mâna cu o dî înainte, lasă-te că n'o să te dădă de loc.

Convalescenții jucau teatru, ca să distreze pe aceia, cari trebuiau să stea culcați. Erau și nisele piese foarte caraghioase și hazlii, reprezentând scene de la tribunal și de la alegeri, și în interpretarea justă a rolurilor lor dădeau dovadă de un talent cu adevărat remarcabil.

Când s'a anunțat sosirea primilor Turci, mă dusem la spital și ținui o lungă cîven-

tare în care arătau Românii noștri, că prizonierii de război răniți nu mai sunt dușmani, ci frați.

— Da, da, frați dăse unul din ei, dar dacă oiu întâlni din întâmplare pe acela care m'a rănit...

Și pumnul amenințător exprima într'un gest neîndoios gândul său.

La unsprezece noaptea eșii să mă plimb singură în sanie. Era o lună splendidă. Găsiu pe Turci tratați cu multă îngrijire de răniții noștri, cari ținneau luminări și castroane pentru a veni în ajutor chirurgilor, cu atăta atenție, încât par'că nu era vorba de aceia, cari i-au rănit pe dănsii. De înțeles nu se înțelegeau, dăr cum e în genere admis că nu e nevoie de cuvinte pentru a schimba semne de amicitie, s'au pentru a juca cărți, petreceau împreună totă ziua la joc.

Răbdarea și recunoștința Turcilor erau în adevăr admirabile.

La început avură o frică groznică, de ore-ce tratând fără milă prizonierii noștri, se așteptau și ei la o sorte egală.

Dăr când vedură, că din contră sunt plini de grije pentru ei, recunoștința lor întrecu toate marginile. Eram de față când un chirurg după-ce a pus un umăr la loc, petrecuse mai multe tuburi în membrul sdrobot. Turcul zăcea întins cu ochii închiși ne-rostind o singură vorbă, pielea i-se lipise de ôse și suferea îngrozitor, dăr nici din genă n'a clipit și când chirurgul a sfârșit, îi desmerdă brațul ca si cum ar fi vroit să-i mulțămescă cu gestul.

Când îi întrebam cum se simțeau, răspunsul era vecinic același:

— Mai bine, bine.

Bieții omeni sufereau mult de dorul de casă mai ales la început. Un arab, prizonier, se prosternase până la pământ înaintea mea și-mi sărută picioarele, implorându-mă să-l las să se întorcă la el acasă și esplicându-mi pe degete, că avea opt copii mici. Am fost silită să-l părăsesc fără mângâiere, căci nici o dată n'am isbutit să soim ceea-ce voia să dădă cu adevărat. El muri de dorul țării sale.

Sirolin

Cei mai excelenți profesori și medici îl recomandă ca remediu cu efect

contra morburilor de plumăni, afecțiunilor organelor de respirație, precum: bronchită cronică, tusă convulsivă, și mai ales este recomandat Convalescenților după influență. — Sirolinul promovează apetitul și face să crească greutatea corpului, depărtează tusa și flegmă și face să înceteze asudarea de noapte. — Din cauza mirosului și gustului său plăcut este luat cu plăcere și de copii. În farmacie se capătă în sticle de 4 cor. Să fim atenți, ca fie-care sticlă să fie provădută cu firma de mai jos

F. Hoffmann-La Roche & Co. fabrică chimică Basel (Șvizzera.)

51 s'au constituit și au format o „Reuniune” cu scopul mare de a înfrumuseța sf. locaș al lui Dumnezeu, adică sf. biserică, în care, în timp când fondul va fi mai mare, să se facă și alte bine-faceri creștinești d. e. cu cei lipsiți și nenorociți. Conform deciziei pe care l'au luat femeile, membrele reuniunii s'au împărțit în patru clase: 1) *Cele fundatoare*, cari au să plătească 20 cor., de cari avem până acum două, președinta Reveica S. Sibian și casiera Maria Stanciu. 2) *Membre de onoare*, cari au plătit câte 10 cor., acelea sunt Elena Vlădărean, Paraschiva Popișter și pentru soția dănsului răposată, d-l Ioan Stan, măcelar. Tot membră de onoare este și doamna Marița Munteanu din Brașov, care s'a mai înscris ca membră fundatoare cu 100 cor. 3) *Membre ordinare*, cari afară de Ana Maelat, care a dat 4 cor., toate celelalte au dat câte 2 cor. Acele membre sunt: Zinca Maelat, Paraschiva Nistor, Elena M. Vlădărean, Maria Tăban, Ana Moruriu, Paraschiva N. Olăvinar, Maria G. S. Pălătea, Flăorea Merchșan, Maria Maelat, Ana N. Somoșca, Paraschiva Alecs. Maelat, Victoria N. Taus, Elena Sibian, Maria Popișter, Reveica Nistorică, Elena T. Maelat, Ana Irimie, Paraschiva Inache, Ana Bratu, Paraschiva Coman, Cornelia Tăban, Maria Maelat, Maria Sibian, Ana Macaveiș, Maria Chelemen, Zinca Taus, Ana Eftim, Salomia Taus, Maria Eftim, Ana Popișter, Ana Maelat, Maria Stoian, Ana Constantin, Elena Oprea, Iustina Bodeanu, Elena Tăban, Elena G. Olăvinar, Ana Dragoș, Ana Maelat, Mucenica I. Morariu, Elena Taus, Ana Seciș, Maria Morariu, Elena Boroman. 4) *Membre ajutătoare*, cari au să plătească după bună-voință, de cari până în prezent nu avem nici una. Inceputul acestei reuniuni este cât se poate de bun. *Feldiara*, 9/22 Dec. 1904. Reveica Sibian, președintă. Ioan Sporea, secretar.

Expulsat. Eri diminătă a fost expulsat din România grecul Hristu Exarhu, agentul archiereului propagandist grec din Castoria.

Asasinate proiectate de comitajii. Sciri din Monastir spun că comitajii greci au hotărât să asasineze pe câțiva notabili aromâni, între cari și pe inspectorul școlilor românești din Macedonia, Lazar Duma.

Necrolog. În Sânmărtinul de câmpie a repausat în 27 Decemvrie fruntașul econom *Ioan Manoila* în etate de 78 ani. Între cei ce-l jălesc este și părintele Gr. *Manoila* din Tohanul-vechiu, care și-a pierdut pe tatăl său. Fie-i țărina ușoară!

— În 20 Decemvrie st. n. a încetat din viață în Tihău Daniil *Varga*, înv. în pensiune în etate de 60 ani. Il jălesc veduva și fiul Stefan, Vasiliu, Eudochia și Reghina. Fie-i țărina ușoară.

Guvernul unguresc a cumpărat din Rusia tot în scopul de a fi distribuit la țărani 200.000 vagoane de porumb, care urmează să fie expediate la Fiume și Baros. Această enormă cantitate de porumb va fi transportată în vapore pe Dunăre până la Seghedin, de unde vor fi încărcate în vagoane și trimise la destinație. Se știe într-adevăr și în Ungaria domnesce o mare lipsa printre țărani.

În urma morții deputatului Syveton, care precum se știe — a fost găsit mort în odaia sa în 8 Dec. a. c. — tribunalul din Paris a căutat să se convingă dacă într-adevăr Syveton s'a sinucis prin asfixiere cu gaz, sau nu cumva a fost ucis de membrii familiei sale. Din privilegiul acesta Parchetul din Paris a făcut Luni dimineta o perchiștie la domiciliul ginerelui lui Syveton d-l Ménard, precum și la domiciliul doctorului Thelmer, apoi s'a făcut la domiciliul lui Syveton, reconstruirea dramei. În acest scop judele de instrucție a rugat pe d-na Syveton să explice cum după dănsa s'a petrecut drama. În urma explicațiilor date, un câine a fost pus în aceeași situație în care s'a aflat corpul lui Syveton. Apoi robinetul de gaz a fost deschis și camera închisă. După 40 minute câinele murise. Sângele câinelui va fi analizat spre a se cerceta dacă cantitatea de cărbune va concura proporțional cu cantitatea de acest gaz găsită în sângele lui Syveton. Sunt mari bănnieli contra veduvei, despre care se dice că și-ar fi ucis și bărbatul dintrăi.

Turburări în Rusia. Diarul polones „*Dziennik Polski*” află din Varșovia următoarele amănunte despre revolta de la Radom (Polonia rusescă): În noaptea de Crăciun biserica era tixită de lume, mai cu seamă de lucrători, cari primiseră ordin de chemare sub arme spre a fi trimiși la război. Când preotul oficiant rosti binecuvântarea împăratului și a membrilor familiei regale, a izbucnit tumult. S'a strigat „Jos războiul! Jos absolutismul! Trăiască

libertatea!” Mulțimea făcând stéguri roșii și înțonând imnuri revoluționare, a eșit în mica piață de dinaintea bisericii și a străbătut orașul. Poliția, care alergase să facă ordine a fost primită cu lovituri de pietri. Atunci a sosit infanteria și a atacat mulțimea cu baioneta. Fiind ucisă o femeie multă omen din mulțime au început să tragă focuri de revolver. Colonelele și trei soldați au căzut morți. Trupele vădând aceasta, au tras de trei ori asupra mulțimei furioase. Nu se cunoște numărul victimelor însă trebuie să fie destul de mare. Se vorbește de 8 morți și de 20 de răniți grav. Venind și cazacii în fuga cailor, multe persoane au fost călcate de cai și sunt grav rănite. S'au făcut peste o sută de arestări.

Apa din apaductele orașului Brașov. Suntem rugați din partea magistratului orașului Brașov, a da loc următorului comunicat: În urma apăsării marii atmosfere asupra apei, foarte des se întâmplă, că plesnesc țevile din strade ale conductului de apă. Foarte des obvine și cazul, că plesnesc țevile și în conductele de apă de prin case în urma materialului și a instalării necorespunzătoare. S'a observat mai departe de nenumerate ori, că omeni răutacioși înțepenesco mânerile de slobozit apa din fântânile publice așa de tare, încât lasă apa ca să curgă fără nici un scop, ba prin deschiderea zarului hidrant fac de curge apa în șirioie. Urmarea acestei proceduri răutacioase este, că erna stădile și rigolele se acoperă cu ghiață, în vara când e lipsă mare de apă se împuținază apa necesară din apaduct și astfel se detrage din usul locuitorilor. Pe lângă acesta s'a mai observat, că pe teritoriul izvoarelor și la canalele conductoare se desfac volnoci coperișele gropilor de apă, prin ceea-ce ușor se poate întâmpla ca apa de beut să fie murdărită. Recercăm deci pe toți locuitorii orașului în interesul lor comun și privat ca, ori-ce crepare de țevi, ori-ce prădare de apă, stricarea fântânilor publice sau a celorlalte instalări a conductului de apă, precum și toate necurățiile apei să le anunțe fără amănare, decât se poate prin telefon direct (telefon nr. 25 despărțământul industrial) sau prin căpitănatul orașenesc sau prin cea mai apropiată expositură a poliției.

De la Românii din America. Duminică (11 Decemvrie st. n.) s'a făcut în Youngstown (America) sfântirea stégului societății „Unirea” a Românilor emigrați în America. „Serviciul sfântirii” s'a oficiat prin preotul Zaharia Oprea în sala „Casei societății tinerimii creștine”. De la locuința părintelui Oprea și a lui Maxim Vulcu (președintele societății „Unirea”) credincioșii au mers până la locul serviciului divin în corpore, în frunte cu muzica societății, compusă din 16 persoane, și tot în corpore s'au reîntors la locuința preotului, purtând în frunte stégul și percurgând mai multe strade. Cei prezenți la actul sfântirii s'au fotografiat sub steag. Dintre aceste tablouri unul se va trimite I. P. S. Sale metropolitului Ioan Mețianu și unul consistoriului arhiepiscopesc „drept recunoștință, că și-au adus aminte și de oile rătăcite pe pământ american din turma lor cuvântătoare, trimițându-ne pe mult așteptatul și optatul nostru păstori sufletește.”

Coroane eterne. Din privilegiul aniversarului al 7-lea de la mărtea mult regretatului Dr. Aurel Brote, fost director al băncii „Transilvania” din Sibiu, soția decedatului, stimabila doamnă Minerva Dr. Brote n. Drăghici a dăruit fondului „Dăruiri de Crăciun soraților noștri”, administrat de „Reuniunea Sodalilor români din Sibiu”, suma de 5 coroane, în stimabila doamnă Sidonia Muntean, din privilegiul aniversarului al 3-lea de la mărtea mult regretatului său soț Demetriu Muntean, fost jude r., a dăruit aceluiași fond 4 cor., pentru care faptă maritimă aduce sincere mulțumiri în numele Reuniunii președintele ei: *Victor Tordășianu*.

O producțiune teatrală se va aranja în 8 Ianuarie st. n. 1905 (a doua zi de Crăciun) în sala școlii române gr. or. din Sibien. Inceputul precis la 7 ore seara. Prețul de intrare: de persoană 1 cor. Contribuiri peste taxa de intrare se primesc cu mulțumiri și se vor publica. Venitul curat e destinat în favorul școlii.

Apeluri.

I.

Inițiativa luată de „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român, de a pune obiceiul *felicităților de anul nou* în serviciul culturii noastre naționale, întâmpinând consimțământul general al publicului român, — venim acum în presăra unei noue aniversări, a adresa

cătră toți iubitorii culturii poporului român din această țară, un călduros apel, ca să participe și de astă-dată la răscumpărarea felicitărilor de anul nou în favorul *Museului istoric și etnografic* al Românilor din regatul ungar.

Consemnarea răscumpărărilor de felicitări se va publica și în anul acesta atât în diare, cât și în o mică edițiune ocazională, care pe ziua anului nou se va trimite tuturor acelor, cari vor contribui sub acest titlu la Fondul Museului.

Prin această vom conserva pe deplin părțile frumoase ale obiceiului felicitărilor de anul nou, întâlnindu-ne și unindu-ne cu toții cu ocaziunea noiei aniversări la un act de nobilă însuflețire pentru înaintarea culturală a neamului nostru.

Fiind terminat splendidul palat al Museului istoric și etnografic ridicat de „Asociațiunea” noastră în Sibiu, și având a-l înzestra acum în mod demn și a-l inaugura încă în decursul anului 1905, — sperăm că apelul nostru va fi întâmpinat de astădată în toate cercurile preocupate de înaintarea culturală a poporului nostru, cu bunăvoință și însuflețire îndoită, ca și pe această cale să se dea „Asociațiunii” noastre posibilitatea de a realiza în condițiuni cât mai demne o veche dorință a obștei românești.

Sibiu, 22 Decemvrie 1904.

Comitetul central
al „Asociațiunii pentru literatură română și cultura
poporului român”.

II.

Apropiindu-se anul nou, ocazia neplăcută a schimbului de bilete de felicitare, o deprindere fără rost și împreună cu multe neplăceri, apelăm la publicul nostru cult și de astă-dată rugându-l, ca în locul *felicităților de formalitate obiceiuite la anul nou*, să binevoiescă a-și aduce aminte de *fiii neamului, cari se luptă cu greutățile existenței la munca grea a învățaturii de carte* și să contribuie cu câte o sumă modestă pentru *masa studenților români din Brașov*.

Donățiunile făcute se vor aduce îndată la cunoștința publică, în școlarii săraci beneficiați nu vor înceta a se ruga dîlnic la masa studenților noștri pentru generoșii lor binefăcători dicend:

„*Er pe binefăcătorii mesei acesteia vii și morți, pomenește-i Domne într-o împărăția Ta! Amin!*”

Brașov, în 15/28 Decemvrie 1904.

Pentru Administrația mesei studenților români din Brașov

Virgil Onișu,
director gimnazial.

O nouă bancă românească.

(Prospect.)

Pentru înființarea unui institut de credit și economii în Cehul-Silvaniei (Szlágy-Cseh) sub numele „*Codreana*”.

1. Scopul societății este a desvolta spiritul de economisare și a procura creditele trebuincioase pentru locuitorii de toate clasele, cu preferință poporul țeran agricol.

2) Societatea se înființează pre timp nedeterminat cu un capital de 100.000 cor. (50.000 fl.), — care se împarte în 1000 de acțiuni de 100 coroane (50 fl. v. a.)

3. Subscrierea acțiunilor se încheie cu ziua de 1-a Februarie 1905.

4) La subscrierea acțiunilor sunt a să depune 10% din valoarea nominală a acțiunii, adică după fie-care acțiune câte 10 coroane (5 fl.); la 30 de zile după adunarea generală constituantă eră 10% — și la 60 de zile după adunarea generală constituantă eră 10%; restul capitalului de acțiuni se va solvi în urmarea provocărilor direcțiunei; însă provocarea nu poate urma în rate mai mari de 10% și în perioade mai scurte de două luni de zile.

5. La subscriere după fie-care acțiune este a se solvi 2 coroane (1 fl.) ca contribuie la speșele de înființare.

6. Membrii fondatori își susțin dreptul de a alege prima direcțiune pe cei 8 ani de întâiu (\$ 183. legea comercială.)

În cas când s'ar subscrie mai mult de 1000 acțiuni, atunci reducițiunea se va efectui așa, că dela fie-care acționar, care a subscris mai multe acțiuni, se va trage câte o acțiune, și această procedură în cas de lipsă se va repeta, până când va fi redus numărul acțiunilor la 1000, în cas, dacă ar trebui detrase mai puține acțiuni, decât face numărul acționarilor, atunci va decide sorțea. Dér adunarea constituantă poate decide și ridicarea capitalului social până la suma subscrisă.

Băsești, 7 Noemvrie 1904.

George Pop de Basesci m. p. mare proprietar; Florian Cocian m. p. avocat; Vasiliu Mica m. p. proprietar; Dr. Ambrosiu Bojtor m. p. medic; Ioan Lengyel m. p. preot-proprietar; Dr. Mihail Pap, avocat; Teodor Bohatier, m. p. preot; Andrei Centea m. p. preot; Vasilie Gavriș m. p. preot; Ioan Pap m. p. preot; Petru Pap m. p. preot; Georgiu Maior m. p. preot; Demetriu Cionca m. p. preot; Emeric Pap m. p. dir. de bancă-advocat; Vasiliu Pap m. p. proto-pop; Dr. Georgiu Pap avocat m. p.; Dr. Vasiliu Gyurko m. p. avocat; Dr. Ioan Gelie m. p. avocat; Petru Rob m. p. docente; Antoniu Baliban m. p. preot; Danila Marchus m. p. comerciant; Alexandru Pap m. p. jude de tablă în pens.; Dr. Ales. Pap m. p. cand. de adv.

Stipendiarea învățăcelilor de meserii și comerț.

D-le. Redactor! În numărul de Duminică 49 al „Gazetei Transilvaniei”, un corespondent al D-vostre G. a scris despre școlile de meseriași din Sibiu și stipendiarea învățăcelilor. Numitul G. a sulevat în corespondența sa o idee, care merită să fie discutată mai de-amărunt, ca publicul cetitor și forurile competente să o țină la ordinea zilei până ce din cuvânt va deveni trup și anume vom ajunge și noi starea aceea de mult dorită, ca să avem odată meseriași mai culți, cari să potă rivaliza cu cei de alte neamuri și prin ei a-se impuna orașele noastre.

Precum este de obște cunoscut, pe cariera meseriașilor se dedicau până acum tinerii din clasa cea mai josă și mai miseră a țărânilor noastre; nici în viitor nu va fi altminterlea, decât nu ne vom nui, ca tinerii meseriași și comercianți să fie ajutamați din fondurile noastre cu stipendii mai mari, când apoi și noi vom pută pretinde, ca numai aceia să primescă stipendii mai mari, cari vor avé pregătire școlară mai înaltă.

Fondatorii de pie memorie au intenționat cu crearea fondurilor de stipendii, înaintarea și cultivarea tinerilor noștri; când s'au înacivat fundațiunii de acestea, neamul nostru avea lipsă în mare măsură de ridicarea inteligenței, ca așa tinerii stipendiați să potă ajunge la stațiunii de direcțori, de funcționari de administrație, medici, avocați și altele. Fondatorii și-au și ajuns scopul în câțva, căci asemănând starea noastră cu trecutul, vedem cumcă actualmente avem în cele mai multe localități, unde locuiesc Români: avocați, ba în unele localități încă și medici. După-ce însă în țara noastră aji puțin tineri români capetă aplicație de funcționari publici, er nu toți au vocațiunea de-a pută fi avocați și medici, trebuie să ne îngrijim, ca tinerii noștri prin îmbrățișarea meseriilor și a comerțului să ajungă la o stare materială independentă, croind prin asta o clasă de mijloc cultă, care să rivalizeze cu colegii lor de alte neamuri.

Șoim prea bine, cumcă deosebi în părțile ardelen, censul pentru proprietarii de pământ este așa de mare, încât pe lângă totă mulțimea plugarilor noștri avem de tot puțin alegători, pe când după legile din vigore un măiestru meseriaș, decât are deja numai un sodal, devine alegător atât în dieta țării, cât și în municipii, far' de-a considera starea lui materială, și așa în municipii și orașe numai atunci putem ajunge la ore-care valoare politică, decât vom avé meseriași și comercianți de-ai noștri în număr suficient.

Precum am cetit din datele publicate în jurnalele noastre, în anul școlastic acum

expiră au depus maturitatea numai în școlile medii românești peste 300 de tineri, afară de absolvenții din școlile medii străine, ai căror părinți după terminarea studiilor erau în cea mai mare nedumerire cu aședarea fiilor lor, căci în institutele noastre teologice puteau fi foarte puțin aședați, ăr stipendii pentru universități și școle mai înalte încă avem în măsură mai mică și așa cei mai mulți fură siliți de a se aplica ca diurniști și în alte stări și pozițiuni precare. Nu era ore mai bine și mai cu scop, când acești tineri dintr'a IV—VI clasă îmbrățișau cariera meseriilor și a comerziului, când în 3—4 ani deveniau sodali sau calfe cu plată de a se pute susține și de-a ajunge înaintea foștilor conșcolari ai lor la o stare mai fericită, ca cei maturisanți, cari cerșesc după postul de diurnist și alte aplicări precare, neridicând cu asta vața neamului lor?

Modalitatea luării inițiativei efectuării acestei idei, ca tinerii noștri meseriași și comercianți să li-se conferască stipendii în sume mai mari, ar fi foarte simplă. Precum șcim, fundațiunile noastre de stipendii le administrează consistoarele de ambe confesiuni: „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“, comiteele administratoarele fondurilor grănițesci din Năsăud și Caransebeș, comitetul instituit pentru ajutorarea învățăcelilor de meserii și comerzi în Brașov, reprezentanța fondului Gozdu și altele, între cari și institutele noastre de credit și economii, cari din venitele lor anuale destină ore-care cvotă spre scopul acesta.

Reuniunile instituite în mai multe localități pentru ajutorarea sodalilor, ar trebui să pertracteze în adunările lor afaceriile acestor ponderoase pentru viitorul meseriașilor noștri și să imputernicească pe una dintre ele, anume pe cea din Sibiu, care apoi să înainteze câte un exhibit propunător la administrațiunile dișe ale fundațiunilor de stipendii.

Ternoveanul.

Reuniunea

Învățătorilor români uniți din Archidieceasă.

De lângă Murș, Dec. 1904.

XVIII.

Adunarea generală a reuniunii s'a ținut în 4 Noemvrie 1904 în Blăși. Cei prezenți dic, că dela înființarea și constituirea reuniunii nici una nu era așa solemnă și ținută cu demnitate, ca asta. Mult a ridicat vața adunării prezența patronului reuniunii a Escelenței Sale Domnului Dr. Victor Mihályi, arhiepiscop și metropolit din Blăși, care a asistat la deschiderea ședinții, ăr ca răspuns la discursul președintelui, a dat învățătorilor povețe părintești întru conducerea oficiului lor greu.

La adunarea generală au participat și vre-o câți-va membrii onorari și fondatori; pôte că veneau și mai mulți, decât biroul central se îngrija de o localitate mai spațioasă, bună-ôră cum este sala de gimnastică a gimnaziului, unde apoi pe lângă d-l Gavril Pop, care este un mare binefacător al învățătorilor, mai puteau participa și ceilalți canonici, profesori gimnaziali și alți onorațori, cauzând prin asta bucurie și mângăiere învățătorilor, atât celor prezenți, cât și celorlalți din tota archidieceasă.

Este de remarcat discursul rostit de președintele reuniunii, cu ocaziunea deschiderii adunării generale, care a fost a VI-a dela înființarea reuniunii. Discursul acesta s'a publicat în „Folia Școlastică“ Nr. 19/1904, pag. 307. Eu voiu comunica publicului cetitor, din acela numai vre-o câte-va pasaje mai frumoșe.

Anume d-l George Munteanu la începutul discursului său amintesc despre scopul școlei, care este perfecționarea dispozițiunilor băiatului, date lui de Dumnezeu, așa că, devenind el adult și bărbat maiorean se-și pôte îndeplini cu succes obligămintele din viața acesta, pe cari le primesce asupra sa, ori la care este avisat spre a pute trăi după ele în lume.

Biserica în sfera ei de activitate se nusece, ca să crească prin școlă creștină adevărată, cu simțăminte morale, aprinși de dorul iubirii de Dumnezeu și de deapropole. Scopul acesta este pus în rolul de activitate a învățătorilor, atât în trecut, cât și în prezent.

La finea discursului se dice, cumcă cunoscințele, de cari au avut omenii lipsă în viața cotidiană, se predau până la secolul XVI. în limba grăcă și latină, când pentru înlesnirea cunoscințelor, pedagogii francesi ca Romeș, Rabailă, Montaigne și Descartes; Bacon, Locke englesi; Ratic și Comenius germani, au pretins cu insistință, ca obiectele de școlă să se predea elevilor în limba lor maternă, ca unică prin care își pot mai ușor și mai temeinic câștiga cunoscințele de lipsă.

Tendințele acestor mari și adânci cugetări, cu timpul, s'au și realizat, așa, că astăzi, în toate statele Europei, cunoscințele de lipsă pentru cei de școlă poporală se predau în limba lor maternă.

Să ținem dăr și noi la a noastră limbă, să o cultivăm, că numai prin ea să ajungem scopul și tendința școlei poporale.

Frumoșe cuvinte și povețe dela d-l director, fostul nostru profesor, cari cuvinte luându-le la cunoscință plăcută, să ne ținem în tota viața noastră de ele și să le lătim în cercuri cât mai largi ale activității noastre, ca așa fie-care popor să devină conșci de iubirea neclătită a limbii sale matarne.

Murșanul.

Avis.

Domni universitari, cari au fost primiți în semestrul prim al acestui an școlastic la masa studenților academici, sunt rugați a-și legitima progresul în studii, și să au satisfăcut condițiunilor de primire de sub n-rii 11 și 12, — cel mult până în 12 Ianuarie 1905, decât mai voesc să folosască și în semestrul al II-lea acest beneficiu.

Cu această ocaziune, subscria direcțiune apellăză din nou la tot sprijinul acestei instituțiuni, să binevoiescă a-și trimite și mai departe ofertele lor marimose, căci numai așa se va pute susține această masă de nespun de mare foios pentru tinerimea noastră universitară, care se luptă cu nenumărate greutăți la studiile mai înalte.

Direcțiunea „Economului“.

Călindarul Plugarului.

În editura tipografiei A. Mureșianu a apărut „Călindarul Plugarului“ pe anul comun 1905. — Anul XIII.

Ca și în anii trecuți, așa și în anul acesta — al treisprezecelea al existenței sale — „Călindarul Plugarului“, fidel numelui său, întră în casele cărturarilor și omenilor noștri de la sate și orașe, ca prin învățăturile și povețele din ramura economiei să le îmbogățescă cunoscințele și să-i îndemne la muncă rațională, servindu-le tot-odată de călăuză în viața practică. În afară de acesta, cei cari se vor grăbi a-și procura „Călindarul Plugarului“, vor mai ave privilegiu de a-și petrece câte-va ore vesele și senine, cetind bucățile alese și instructive din partea literară și distractivă, anecdote în prosă și versuri, glume, povețe și diverse.

Conținutul „Călindarului Plugarului“ este următorul:

— O ilustrațiune reprezentând vechiă cetate a Huniadeștilor. Cronologia anului. — Regentul anului. — Sărbătorile și alte dișle schimbătoare. — Calculul sărbătorilor mai mari. — Posturile. — Urmăză partea strict calendaristică: cele 12 luni ale anului, la fie-care lună dându-se sfaturi despre lucrările, ce are să le făcă economul, care ține se-și pörte economia după toate cerințele. — Taxele telegramelor și postale. — Taxele pentru pachete și pentru porto-tarif după

greutate. În partea acesta se dau îndrumări cu privire la regulile de observat la trimiterea de scrisori, bani și pachete. — În rubrica despre timbre și taxă, se arată, ce anume timbre și taxe se cer la tot felul de petițiuni, documente etc.

Rubrica *têrgurilor* e și de rëndul acesta foarte bogată. După datele oficiose și de nou îndreptate și publicate de ministeriul de comerzi, se arată têrgurile libere din Ardeal, Bănat și țera ungurească, cu observațiunile necesare; apoi têrgurile din Bucovina și Ungaria, precum și têrgurile aranjate în serie cronologică (după lună).

Partea economică a Călindarului cuprinde următoarele articole din ramura economiei: *Cunoscerea pământului*, de Th. A. Bogdan; *Cultura rațională a cartofului*, de Gh. Manolescu; *Economul ca doctor*, de Ioan Georgescu; *Îngrijirea și pregătirea pământului în școlă de pomi*, de A. Bolđor; *Cultura macului*.

În partea literară se publică: „*Groșia, care i-a adus noroc*“, o frumoșă povestire de Jassy Torrund (trad. Oniță); *Ochii negri* (poveste) de E. Părăianu; *Legenda »Stefan cel Mare și îngerii*. Urmăză *Anecdote poporale și Glume*, de Marion, Speranță și alți scriitori, în versuri și prosă.

Se publică apoi *Povețe interesante și instructive pentru viața economică și casnică*. Câte-va *sfaturi din ale bucătăriei și Diverse*.

Partea restantă cuprinde anunțuri pe mai multe pagini.

Călindarul Plugarului costă exemplarul 44 bani + porto, și se vinde la Tipografia A. Mureșianu Brașov. Abonații țiarului nostru pot să procure călindarul și de-odată cu reînnoirea abonamentului la foia noastră.

Miseria la Londra.

La o conferință ținută la Londra asupra miseriei, s'au citat cifre înspăimântătoare privitoare la săraci și la cei lipsiți de adăpost în capitala Angliei. Conferința s'a ținut sub presidența ducelui de Westminster în „Grosvenor House.“ Au asistat dōmne din toate straturile societății alese englese pentru a sprijini opera „Church army“ care întrebuintăză toate mijlocele și face multe jertfe pentru a ajuta lumea săracă.

Secretarul societății a făcut un raport asupra stării lucrurilor dovedind că numărul săracilor a crescut așa de mult în Londra în cât situația a devenit foarte serioasă.

Acum trăesc în capitala Angliei nu mai puțin de 200.000 omeni în situația cea mai rea sēn cu alte cuvinte sunt aproape de a peri de fōme. Când acum doi ani lipsa de lucru era mare și săracii făceau procesiuni pe strade, lucrurile n'au stat așa de rău ca acum. Acum sunt cu cel puțin 15.000 de omeni muritori de fōme mai mulți ca atunci. Ar fi bine decât guvernul ar interveni, dăr va dura mult până când va veni cu ajutor și nevoia este foarte urgentă, decât există voință de a se aduce ajutor.

În cursul lunii Noemvrie „Church army“ a pus la dispoziție celor lipsiți de adăpost 90.000 de paturi și 250.000 prânduri.

În Decemvrie se va dispune de 120.000 paturi și 370.000 prânduri gratuite. S'a procurat apoi de lucru dișnic pentru 500 de omeni însurați cari câștigă câte 3 franci pe di. Acesta costă 125 lire sterlinge pe di. Din nefericire se află și foarte multe elemente rele între cei săraci, cari nu vor să lucreze și e greu de deosebit între cei ce merită ajutoare și cei care nu-le merită.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 29 Decemvrie. Ministrul președinte Tisza a plecat aseră la Viena spre a raporta încodată Maiestății Sale asupra situației și tot odată să ra măsurile necesare pentru disolvorea dietei și în privința mesagiului de închidere.

Viena, 29 Decemvrie. Ministrul președinte Koerber și a dat demisia în scris împreună cu întreg cabinetul. Maiestatea Sa nu va lua hotărîre până după anul nou.

Petersburg, 29 Decemvrie. Generalismul Kuropatkin a ținut trupele o vorbire în care a declarat, că de acum înainte nu mai pôte fi vorba despre retragere. Trupele primejduite trebuie să fie sprijinite de trupele vecine, — a-se retrage nu e permis. *Ținta fixată trebuie ajunsă cu ori-ce preț.*

Berlin, 28 Decemvrie. 80.000 soldați din rezervă snnt pe drum spre Manciuria pentru a întregi lacunele cadrelor.

Londra, 29 Decemvrie. Din Kin- ciu se telegrafieză, că aripa stângă rusescă a fost împinsă înainte. Frontul de luptă e lung de 65 chilometri. Se declară oficial, că la începutul lunii Februarie numărul armatei ruse din Manciuria va fi de 600.000. Cu ajutorul armatei dela Wladivostok se va încerca atunci împresurarea Japonesislor. Trupele din gardă se așteptă să sosescă în Ianuarie.

Londra, 28 Decemvrie. Din parte japoneșă se comunică cu totă hotărîrea, că flota lui Kamimura a ocupat pe mare calea Malacca. Flota lui Togo e încă departe de acest punct. Prima ciocnire cu flota din Baltica se așteptă să se dea în apele chineie spre sud de insula Formosa.

Bibliografie.

A s'apărut la București:

Sistema ortografică a limbii române de Nic. Densușianu, o broșură de 73 pagini și se află de vëndare la librăria Leon Alcalay din București cu prețu de 1 leu, trimisă cu posta 1 leu 15 bani sēn 1 cor. 10 fil.

„Ce sameni, aceea rēsare“.

Deși la unii din economii noștri li-se va păré, că proverbul pus în fruntea acestei scrieri e vechi de tot; că s'au mai scris de atâtea și atâtea-ori despre acela; totuși noi îl aflăm nou și așa de lipsă pentru fie-care econom, încât și decât nu trebuie să vorbim despre acela chiar în tota diua, apoi măcar de două-ori în an și anume: toamna și primăvara când sēmēnām, ar trebui să-l cetescă și dică ca pe „Tatăl nostru“ de rost fie-care econom.

Unii dintre economiștii învățați, precum au fost Hallet, Șireff, Mocry și alții și până acum au făcut încercări fel și fel pentru alegerea grăunțelor de sēmēnță. Astfel Hallet a ales din tot grăul său un spic, care i-s'a părut mai bine dezvoltat. Pe acela apoi l'a sēmēnat apoi ceva mai rar de o parte într'un cap de loc cu pământ mai roditor, ăr în anul următor l'a chiar și săpat ca pe cucuruz, numai ca să pôte crește și să se pôte desvolta cât mai bine. La sece a ales apoi ără spicul cel mai frumos și a diș: „Acesta e spicul cel mai frumos din tot grăul meu“.

Grăunțele obținute din spicul ales (selecționat) le-au sēmēnat apoi din nou în anul următor și le-a cultivat tot în modul mai sus arătat până când i-a succes a prăsi cel mai frumos grău numit apoi după numele său. La acesta par' că ved pe unii din economii noștri clătind din capete și dicend: „purcedend astfel, până când vom ajunge noi, ca să avem grăul de lipsă pentru sēmēnat?“ — Hallet a putut dice după patru ani: „astădi am toate holdele mele sēmēnate cu grău de acela, pe care l'am ales dintr'un singur spic de grău“, ăr noi dicem economilor noștri: „voesc și vei pute“.

Alți economiști éráși s'au apu-eat și au ales grăul de sémăntă grăunt de grăunt „ca pe masă” cum se mai dice și numai după aceea l'au sémănat, producând de asemenea un grău cu mult mai frumos și mai bobonat, ca acela, pe care l'au avut ei mai înainte în economia lor.

Pe mai multe locuri s'au făcut apoi încercări de a cultiva astfel de grău ales, cumpărat de prin alte ținuturi, séu chiar și de prin alte țări, dér cu puțină isbândă, pentru că grăul adus de prin alte țări s'a ade-verit, că se împământenește tare cu greu pe la noi, unde este cu totul alt aer, căldură, umezală și pământ, așa că acela după câți-va ani se cor-cește cu totul. Prin urmare e mai bine, ca să alegem și cultivăm grăul acela, pe care îl avem noi în eco-nomia noastră.

Cu privire la alegerea grăun-țelor pentru sémănat, deși și până acum majoritatea economilor noștri au ales și sémănat din grăunțele cele mai frumoase și mai bobonate, totuși o parte mai mică a acelor, mai crede și astăzi, că fie sémănta și mai mică și mai măruntă, decât timpul e priincios, tot așa de bune se fac holdele și din aceea, ca și din cea mai mare.

De ôre-ce nu numai la noi, ci și în întreaga Europa și America, de mai mulți ani s'au făcut încercări cu sémănatul grăunțelor celor mai mari și toate au fost pentru cultura acelor, așa-déră e evident, că deși grăunțele mijlocii și mărunte încă pot da roduri, acestea sunt cu mult mai scăduri și mai slabe, ca ale celor mai mari.

Plantele dezvoltate prin grăun-țele mai mari sunt apoi și ele mai cu putere și nu pier așa curând, ca cele dezvoltate din cele mai mărune și mijlocii. Acesta e și un lucru foarte firesc! Pentru-că în deobște e cunoscut, că tînăra plantă, până când i-se dezvoltă rădăcinile, ca să și potă trage nutrețul din pământ, tre-bue să se nutrească din materiile acelea făinoase, cari îmbracă colțul. Dacă însă grăunțul e mic, atunci și materiile, cari îl încunjură sunt slabe și puține așa că colțul chiar când ar vré să răsără, tre-bue să piară din lipsa de nutreț, cu deosebire atunci, când și pământul e tot cam umed și rece, pe când în grăunțele cele mari colțul își află nutrețul de lipsă ca într'un blid așa dicend, până când se întărește de se pôte nutri și din pământ.

În cazul de față putem asemăna colțul grăunțului cu puiul din ou, care de asemenea se nutrește cu materiile ce-l încunjură, adecă cu albușul și gălbinașul aceluia, până când se întărește de pôte sparge oja și astfel pôte să iasă afară din ou, ca să și caute și alt nutreț mai tare.

Afară de mărime la grăunțele de sémăntă se mai recere și aceea, ca ele să fie pe deplin cöpte când se seceră, pentru că dacă nu sunt pe deplin cöpte, atunci rămân scăduri, ba pot să producă chiar și tă-ciune mai mult în anul ce urmăze. Cu privire la cöcerea grăunțelor de sémăntă, majoritatea economilor noștri și până acum au fost cu o deo-sebită băgare de sémă, lăsând anu-me, ca holdele de sémăntă să se cöcă mai bine ca celelalte, apoi pu-nând grăunțele îmblătite și alese deosebit de celelalte.

Grăunțele de sémăntă tre-bue alese tot-déuna din röda anului de mai înainte. Grăunțele cele mai vechi de câte doi séu mai mulți ani, nu sunt bune pentru sémănat, pen-tru că nu răsăr toate și astfel holda ar rămâne răversată, prin ceea ce economul ar suferi daună însemnată.

Grăunțele de sémăntă nu tre-bue să fie nici vătămăte de mășina de îmblătīt séu altceva, de ôre-ce în cazul acela nu pot să răsăr. Dér chiar și când ar răsări, s'ar puté desvolta din ele mai mult tă-ciune, ca din cele întregi.

Afară de acestea se mai recere, ca grăunțele de sémăntă să nu fi fost cumva mai înainte de sémănat, încölte înăc din câmp, din stog séu din ferdelă, să nu fi fost umede, mucedu séu altcum stricate, căci în cazul acela de asemenea nu pot să încölescă și să răsăr.

Pentru încercarea puterii de încöltre a grăunțelor și până acum s'au mai făcut încercări pe ici co-lea, de către unii din economii noștri și mai înainte de sémănat, N'ar strica însă, când acelea, s'ar face regulat de către toți, pentru-că în cazul acela, economul scie apoi și mai sigur, că ce sémăntă.

Lucrul acesta dör nu e așa greu de încercat!

Se i-au de pildă 100 de grăunțe din sémăntă aceea, pe care voim a o cultiva. Acelea se pun într'o hăr-tie sugătoare în fața sörelui. Hăr-tia se ține în neconținută umezală, séu se pot sémăna și în o lăduță cu pă-mânt pe ferestra din casă în fața sörelui, cum sémăna și unele răsă-duri de legumi bună-öră, unde ase-menea se mai udă din când în când. Când credem apoi, că grăunțele au încölit, le scötem afară le numărăm, și astfel apoi putem afla mai ușor, că ôre grăunțele destinate pentru sémăntă sunt ele toate bune séu nu-mai o parte din ele, adecă atâtea procente.

Acestea ar fi câte-va din rece-rițele mai însemnate pentru alege-rea grăunțelor de sémăntă; rece-rițele, cari toate mărturisesc pentru adevêrul proverbului pus în fruntea ace-stei scrieri, că: „ce sémăntă aceea răsare”.

I. G.

Dări de sémă și mulțamită publică.

Pentru a satisface măcar în parte do-dinței acelor domni, cari ni-au trimis dări de sémă și mulțamite publice, lăsăm să urmeze aici un estras din ele, indicând în termin general sumele și locul de unde ni s'au trimis. Am spus-o de repetite-ori și o spunem și acum, că ne este peste pu-țință a publica în întregime luugile dări de sémă ce ni-se trimit, — oaci spațiul ni-e prea scump și culesul încă costă timp și cheltuieli.

Din Tohanul-vechiu am primit o mulțamită publică în care se arată, că mai mulți compatrioți din aceea comună domiciliați în Bucuresci au contribuit fie-care câte 5 lei și din suma astfel colectată s'a procurat tabloul neuitatului *Baron David Urs de Margina*, care tablou împodobesce azi sala festivă a școlei grănițeresci din Tohanul-vechiu. Pentru acest act de pie-tate d-l paroch M. Brumboiu și d-l Dumitru Pop, notarul comitetului parochial le aduce mulțamite în numele senatului școlar și al poporului.

D-l preot Eug. Dredean și cura-torul Ioan Ionaș din Tirșolt aduc mulțamite Reverendiss. Domn canonic Ioan Geor-giu din Gherla, care din ocaziunea sfințirii bisericii din Tirșolt a dăruit 100 cor. pen-tru această biserică. Mulțamite ferbinți aduc apoi P. S. Sale episcopului Dr. I. Sabo din Gherla, care cu cea mai mare căldură a îmbrățișat cauza zidirii bisericii.

D-l paroch Moise Flittér din Șar-potoc aduce mulțamite parochianului Ioan Duma, care a colectat de la creștinii află-tori în America suma de 111 cor. pentru zidirea unei biserici gr. or. române în Șar-potoc. Mulțumesce tot-odată și acelor cari au dăruit suma de 45 cor. 50 b. pentru sê-virșirea unui sfânt maslu mare. Creștinii dăruitori din America sunt 91 la număr, ér cei cari au dăruit pentru maslu 21 la număr.

Comitetul aranjator al petrecerei ce s'a dat în Hodac aduce la cunoscință, că cu ocaziunea acelei petreceri (12 Iulie

a. c.) a intrat la cassă suma de 105 cor., care subtrăgându-se speșele de 90 cor. 32 b., a rămas venit curat 14 cor. 68 b., care sumă s'a dat fondului pentru înființarea unei biblioteci populare.

D-nii George Pălacean și Silviu Chișiu din Copand dându-și sémă despre rezultatul material al petrecerei de la 12 Iulie, constată că au intrat la cassă 180 cor. din cari subtrăgându-se cheltuielile de 100 cor., a rămas venit curat 80 cor., cari s'au predat senatului bisericesc pentru aug-mentarea fondului de edificare a bisericii gr. cat. din Copand.

D-l vice-protopop Ioan Pantea din Riciul de Câmpie dând sémă despre re-sultatul petrecerei aranjate la 24 Iulie, con-stată, că a intrat la cassă suma de 251 cor., s'au cheltuit 101 cor. și a rămas ve-nit curat 150 cor., care s'a predat cassaru-lui școlei conf. gr. cat. din numita co-mună.

D-l inv. Ioan Pop din Comăna in-feriöră constată, că cu ocaziunea petre-crei aranjate la 31 Iulie, după subtragerea cheltuielilor, au rămas 26 cor., care sumă s'a transpus școlilor locale.

D-nii Augustin Degan și Michail Iubaș din Veșel dând sémă despre re-sultatul material al petrecerei aranjate în 31 Iulie, constată că au intrat cu totul la cassă suma de 209 cor. S'au spesat 155 cor. 56 b. A rămas venit curat 53 cor. 44 b.

D-l Teofil G. Grigorescu, inv. din Lăpușul unguresc constată, că cu ocaziu-ne petrecerei aranjate la 2 Aug. în favo-rul școlei române gr. cat. din aceea comună au intrat la cassă 357 cor. S'au cheltuit 136 cor. 48 b., Venit curat de 220 cor. 52 b.

D-nii Emil Pop (controlor) și Io-sif Bogdan din Ciunga fac cunoscut, că cu ocaziunea petrecerei aranjate la 7 Aug. în Mureș-Viștea au intrat 401 cor., s'au che-ltuit 209 cor. Venit curat 192 cor.

D-nii Ioan Sonea, preot, și Todor Buzdura din Reteag dând sémă despre rezultatul material al petrecerei aranjate la 7 Aug. în favorul bisericii locale fac cunoscut, că venitul brut al petrecerei a fost de 260 cor. 60 b., speșele 55 cor. 44 b. Venit curat 205 cor. 16 b., cari s'au predat cassei bisericii.

(Va urma.)

Originea colindelor.

Se apropie sărbătorile Crăciunului, ele sunt cele mai mari sărbători pentru creș-tinii și mai cu sémă pentru copii. Câte emo-țiuni puternice nu sgudue sufletele lor curate la gândul, că atunci ei vor umbla cu Moș-Ajun, cu colindele, cu stéua, cu violeimul, cu plugușorul, cu sorcova, etc.

Căți dintre noi, cei eșiți din mulți-mea de jos, nu păstrăm încă amintiri ne-șterse, despre traista de la Moș-Ajun, de dorința neînvinsă ce aveam de a colinda în séra dinspre Crăciun, „de ramura de tran-dafir de hărție”, de sémănatul cu grău și orez, aruncat cu respect pe capetele albite de mulțimea anilor ale bătrănilor, în cosi-țele fetelor cum și a celor din jurul lor, strigându-le voios:

Să trăiți, să mbătrăniți.
La anul și la mulți ani!

Obiceiul de a colinda, îl putem ur-mări în istorie până la Etrușii. Strămoșii noștri Romani păstrau și ei cu sfințenie acest obicei, la sărbătörea Larilor, care cădea la 23 Decemvrie, copiii mergeau pe la casele Patricianilor Romani și le cântau diferite bucati din viața Larilor, felicitân-du-i ér în schimb primeau plăcinte spre a li-se aduce jertfe. Nu ne-au rămas nimic scris de la cei Vechi despre aceste cântece, ele ne-au fost însă păstrate din generație în generație prin gura poporului. Noi le audim în colindele copiilor din nöptea spre Crăciun, spre pildă:

Hai Leroi Döme
O! Lerum Döme
O! Ler Döme, Domn din Cer
O! Ler Döme florî, florî de măr.

Cu venirea creștinismului, ultimele două rânduri au luat caracterul creștinesc Predicatorii creștini s'au folosit de credința Romanilor în Lari și de sărbătörea lor, spre a introduce creștinismul la Romani. E sigur, dice d-l Ioan al lui G. Sbiera, că ei au spus poporului, că domnul nostru Isus este de asemenea un Lar și că Larul

cel mai mare, cel mai bun și mai bine-fă-cător pentru omenire, care s'a născut chier pe timpul acestor sărbători și că poporul s'el primescă numai pe el de Lar, și această sărbătöre s'o serbeze anume numai în onö-rea lui, în onörea acestui Lar nou, al La-rului lumii, în onörea mântuitorului. Po-porului i-au plăcut aceste idei, cari corös-pundeau cu vechea lui credință, de ôre-ce nu-i era străină și a și primit-o. Preoții și învățătorii creștini s'au nevoit ca să stre-cöre întâmplări din viața lui Christos, în acele cântece — colinde, prin cari Romanii preamăreau mai înainte pe Larii și pro-prii și astfel colindele de mai înainte ale Romanilor păgani, s'au prefăcut în colinde pentru Romanii creștini, de aici și colin-dul creștin,

O! Ler Döme Domn din Cer
O! Ler Döme florî de măr...

Căci tre-bue să mărturisim, că cânte-cele — colinde, prin care se preamăreau Larii păgani, au trebuit să cuprindă întrân-sele întâmplări bine-făcătöre din viața La-riilor, într'un asemenea mod după cum cu-prind și colindele creștine întâmplări de la nascerea și din viața Mântuitorului. Tot odată au trebuit să cuprindă ele, ca și co-lindele noastre, felicitări către părinții de familie, pe unde se cereau plăcintele de jertfe pentru Lari. Timpul ivirii colinde-lor și forma lor precum și chipul și tim-pul colindării, este străvechiu. El se ridică departe, departe pe treptele timpului și ne arată deslușit, că atunci când noi am de-venit Romani eram și creștini. Colindele sunt născute deci de-odată cu existența poporului român, credința în Lari și cul-tul lor au străbătut totă viața Romanilor din timpurile cele mai vechi și până în cele mai nouă și au fost atât de înrădăci-nate în ființa lor, încât nici o prefăcere a credinței și a sentimentelor lor, n'au fost în stare să le stîrpească nici chiar vitregia vremurilor prin care au trecut Romanii. Numai această credință atât de înrădăcinată în inima Romanilor, a putut păstra numele de Lar, chipul și forma colindării, forma ei neschimbată și aceeași la toți Românii până în ziua de astăzi.

Credința în Larii cei vechi a cădüt prin introducerea creștinismului. Românii însă și-au aflat alt Lar mai mare, un Lar Domn din cer, care i-a pădit tot-déuna și încă îi apără și îi feresce și astăzi de toate re-lele și căruia singur i-au păstrat Romanii cul-tul Larilor de mai înainte, deși înțelesul colindelor, prin care se preamăreau Larii cei vechi, s'a schimbat și s'a înlocuit prin-idei potrivite cu viața și sfințenia acestui Lar nou, Domn din cer, a Mântuitorului lumii.

Insemnătatea colindelor și a refrenului lor este foarte mare din două puncte de ve-dere: întâi, pentru-că datina colindării împreună cu totă credința ce se ține de dënă, ne dă un temei nu numai de ori-ginea noastră romană, ci și pentru vechea creștinare a poporului român de la Du-năre, de ôre-ce în colinde, adecă în cre-dința în care strămoșii noștri se oglindesc ne spune savantul profesor bucovinean d-l Ioan a lui G. Sbiera, se cuprinde familia-ritatea, frăția, religiozitatea, comunitatea de interese, moralitatea și umanitatea.

Dragostea copiilor pentru Moș-Ajun, ca și pentru colind, pentru stéa ca și pen-tru violeim și sorcovă este neșărmurită, ei umblă colindând pe vremea cea mai vije-liösă, pe frigul cel mai îngrozitor, și toate le înfruntă cu un eroism naiv, și pe aceste vremuri câtă plăcere nu simt ei, cu toate necazurile! Ei simt plăcerea în suferință, prevestind nascerea Larului celui mare, al mântuitorului Isus Christos!

Mulți dintre acești voinici însă sunt goi și desculți și deci lipsiți de fericirea adencă de a putea umbla cu Moș-Ajunul cu colindu, ori cu stéua, cu plugușorul, ori cu sorcova.

La sărbătorile cele mari simțim nevoia de a sci lumea copiilor fericită, cel puțin această lume nevinovată și încă curată.

„Inchipuiți-vé, dice d-l Delavrancea, un copil flămând și tremurând în ziua de Crăciun, pentru mine nu e nimic mai du-reros!”

Caritatea românească, atât de strălucită odinioară, a început să încolțască din nou în sufletul românului și să se găndască la lumea copiilor, viitorii cetățeni și apărătorii vetrei strămoșești de mână.

Primele ajutoare s'au intrupat în cantinele școlare, scopul lor este în deosebire cunoscut tuturor. Ele sunt însă departe de a putea face față tuturor cerințelor, tuturor nevoilor.

Scriitorul acestor rânduri, cum și soția d-sale, d-na Ionescu, directoarea de școală primară, vădând atâția copii săraci la școală pe care o conduce, s'au gândit la acest lucru și în dorința de a contribui și d-lor cu ceva la mărirea fondului, d-l Atanasie Ionescu a tradus și tipărit, cu a sa chel-tuală nuvela lui Sienkievici intitulată: „Sărbătorea Crăciunului”, spre a-o vinde în folosul copiilor săraci.

Despre nuvela lui Sienkievici, n'am de spus nimic, de ore-ce autorul este destul de cunoscut publicului cititor român.

Prin aceasta facem un calduros apel la generozitatea publică, ca fie-care să-și dea o parte din banii săi, nu numai pentru cantinele școlare, dar și la alte societăți, ca bună oră la cea pentru îmbrăcăminte și încălțăminte copiilor săraci.

Să ne amintim cuvintele sfintei scripturii: „Bun lucru este mila în vreme de apăsare, ca nourii de ploie în vreme de secetă (Serah XXXV 20). „Cinstesce pe Domnul cu munca ta dreaptă și dai lui începutul rădăcinilor dreptății tale și nu te opri de a face binele celui lipsit când poți mână ta să ajute, căci numai milostenia rămâne în veac” (Paremi III 9).

Ajută Domne tuturor copilașilor să fie îmbrăcați și încălțați ca să potă umbla cu Moș-Ajunul, cu colinda, cu sténa, cu plugușorul și nu lăsa domne pe nici un copilă fără sorcovă de anul nou!

(„Alb.”) G. M. Ionescu.

Insurătorea lui Moritz.

Șulem era om cu stare, căci avea o prăvălie încărcată cu basmale, și mai vindea și rachie, și pe lângă toate acestea mai avea și un ficioraș. Moritz se chema flăcăul și era cam drăgălaș; Căci avea un barbișon și cărlionțe la urechi. Un păr roșu, creț și des, și un palton puțin cam vechiu. Șulem vrea cu ori-ce preț, ca pe Moritz să-l însore. Și-l trimite acum în lume, ca să-și caute pețitor. Moritz cam nătâng din fire se învârtese pe la nămurii și într-o bună dimineață, bate la lui Șulem gîmuri, și-l trezesc pe la patru, că și-a găsit o mirésă. Pe fetița lui Rebeca, cea vestită și alésă:

„Tatele” îi dice Moritz, „fata lui Rebeca, mi place și decă-ți convine ție, nunta măne putem face, Căci Rebeca mi-a promis și fetița se învoiesce. Mie încă îmi convine, Mama nu se împotrivește”. „Bine Moritz! tu ești prost, sci! Rebeca cine a fost? Ea a fost amanta mea, să-ți iei fata n'are rost, Căci eu măsa dumniaiei, eu trăiam o vreme bine și de vom căta d'apropo, fata e soră cu tine; Decă te du în altă parte, căci aicea n'ai brodit și pe lângă toate astea, nu e lucru potrivit”.

Moritz plăcă și se duce ca să-și caute în altă parte o mirésă cum s'ar dice, și după cinci luni de zile, el se întorcea acasă. Dér mai hotărât acum, că și-a găsit o mirésă, Pe Ghidali alui David, Căci mama ei a ținut, ca s'o facă fată cultă, A dat-o întâi la școală, apoi la croitorie

Și această fată acum, foarte multe lucruri știe, Ce ăci și matală tată? Lucru mai bun nici se pôte. Ea-mă convine și e bine, căci dăna are de toate, Are paralufe bune și o mașină de cusut. O partidă așa de bună, nici că s'ar mai fi putut. „Moritz! n'ai brodit-o bine, nici cu asta, o știu eu, Căci cu Lara, mama ei, știe numai Dumnezeu, Cum de bine o duceam, când eram în tinerețe. Mă ntilneam cu ea în piață în fie-care dimineață, Și vorbeam cu ea mai multe, s'era er ne întelneam. Și ne ntelegeam ca luați, nopți întregi le petreceam, Așa decă vom căuta, v'am găsi neamuri de-apropo. Încât ca să te cununî cu fata ei, nu se pôte. Decă tu Moritz fi cu minte, și te ndréptă în alt loc. Căci aici tu n'ai brodit-o, la Ghidale n'ai noroc”. Ce să facă acum Moritz, el poriesce er la drum. Și peste puține zile, vine chiar dela Avrum, Un haham vestit la ei, care avea fată mare. Și lui Moritz fi promise, că nu i se pune în cale. Decă fata se învoiesce, fie voia lor, o spune. El bucuros se învoiesce, nici de cum nu se opune, Dér tata lui Moritz er, și aici se opintesc. Căci gândindu-se puțin, el o pedecă găsește, Sôta lui Avrum pe vremuri, încă avea prăvălie. Tocmai când Șulem bătrânul, era la militărie, Și amândoi se îndrăgeau, așa decă vei căuta. Pôte fata lui Avrum, să fie chiar sora ta, Căci omul în tinerețe, multe face și pătesce. Și la urmă cine sci, pôte cu tine se nrucesce, Lumea-i rea și se căie vorbe, și nu o să fie bine.

Decă tu Moritz plăcă er, că aici nu-i pentru tine. Moritz acum supărat, Drept la măsă a plecat, Și i-a spus, că el nu pôte o soție să-și găsească. Căci la toate tate-o căută, pricină ca să-l oprască. Că întâia se nrucesce, ba a doua este soră, Ba a treia verișoră, și nu-i pôte fi lui noră, E rușine mamă dragă, să rămân neinsurat. Și la urma urmei mamă, de căutat m'am săturat; Mai învață-mă matală, ce să fac, pe cin' să iau. Căci de-i fi și mata contra, eu la voi nici nu mai stau. „Moritz! tu crești tot lui tată, decă el a fost cu minte. Apoi nici eu n'am fost prostă, eu i-am luat-o înainte. Nu crede ce dice Șulem, c'ar fi tată la Ghidale. Căci această nu se pôte, este un lucru chiar prea mare, Și la urmă chiar de ar fi, poți să iei din cele trei. Pe ori care dintre ele, alegeți pe care vrei, Căci nici una nu-ți e rudă, fi și tu mai priceput. Eu nu te-am făcut cu Șulem, ci cu hahamu din Ajud.

14/27 Decemvrie 1904.

De sub Surul.

Cătana și pupăza.

D-a pupăza pupăza, Și din gură bombănea. Nime nu mi-o pricepea, Numa-on voinic cătanel. Cum pupăza-o audea, Cătră ea mi-se ntorcea. Cu jale mi-o agraia: „Tu pupăza draga mea Spune-mi ce dor te-a lovit De mereu mi-ai bombănit, Ori dór' mândru te-o lăsat De mereu mi-ai tot sburât. Și mereu mi-ai bombănat.

Pupăza imi pupăza, De nime n'o pricepea. Când de scire îi dedea Că maică-sa îl jelesce. Tată-so cai potcovesce Și armele și oțelesce. La drum lung să imi pornescă, Ca pe el să mi-l găsească, Într-o vreme-o pricepea Că pupăza-i bombănea. Și din graiul așa-i graia:

„Tu pupăza draga mea Draga mea Prietina mea Meri, spune-i la mama mea Frunzuliță de pe iască. Pe min' să nu mă jelăscă, Tata cai nu potcovescă, Ca pe min' să mă găsească, Că pe min' nu m'o găsi Ori cât mi-s'ar trudi, Și pe min' nu m'a afla Ori și cât mi s'a ncerca, Că io bine s'eluit Cu tri glonțe de argint, Că io bine s'impuscat Cu glonț aspru nveninat, Din cap n'am o jumătate Din picioare a treia parte. Și din mână a cincea parte, Și din voinic înflorit Is smolit Is ciungărit. Măne, poimăni de murit!

(Auz. în Fărăgău) Theodor A. Bogdan, inv. în Bistrița.

MULTE ȘI DE TOTE.

O căsătorie prin telefon.

Țilele trecute a avut loc în America — nici că se putea în alt loc — o căsătorie prin telefon. Tînăra păreche se afla cu martorii în orașul Buffalo, er preotul în orașul Warrensburg, la o distanță de vre-o 100 mile. Toți cei de față aveau telefoanele la ureche. Slujba religioasă a ținut 8 minute și a fost foarte bine audită, deși distanța era cam mare. De alt-fel această căsătorie nu e prima prin telefon în America.

O mlaștină călătore.

În districtul Roscommon în Irlanda un teritoriu mlaștinos în o estindere de mai mulți chilometri de lângă satul Cloons-hiver s'a pus în mișcare. Aprope întreg satul a dispărut, mlaștina — decă va călători mai departe — amenință și orașul Castlereagh. Călătoria mlaștinei a început Sâmbătă și a ajuns Duminecă până la o jumătate de milă. Locuitorii bordelelor înghite de mlaștină au fugit îngroziiți. Autoritățile au dispus, să sape în grabă canaluri de derivație pentru a reține mlaștina.

Ferlele nu glumă.

Intr-o casă, în care gâlcéva e permanentă într-o soți, un amic dice nenorocitului bărbat: — Ce rău imi pare, că ai o soție ca aceea pe care o ai!... — Pentru-ce? îi răspunde acesta. Vesele domnesce în casa noastră mai mult decât îți închipuiesci tu. Când nevasta mea se mănăie, pune mâna pe ce găsește și asvârle în mine. Așa e. Decă mă nemeresce însă ride îndată satisfăcută, dacă nu mă nemeresce, atunci rid eu și ast-fel rind pe rind, suntem amândoi foarte mulțumiți.

Anunțuri de căsătorie.

De la 9 până la 12 Decemvrie.

1) Dr. Hilarie Jenei gr. or. candidat de avocat Sibiu cu Efrosina Neguț gr. or. Brașov. 2) Nicolae Zamfir gr. or., lucrător cu Paraschiva Orghidan gr. or. Brașov. 3) Petru Veres gr. or., agricultor din Nagy Baczon cu Ana Roman gr. or. Brașov. 4) George Țiței gr. or. lucrător cu Flórea Jugănariu gr. or. Brașov.

Vindecarea deplină a bôlelor secrete. Să nu pregete nimeni într-o cestiune atât de gingașă a se prezenta odată în persoană, pentru ca cu ajutorul instrumentelor speciale aduse din streinătate poți afla punctual locul, cauza, răspândirea și starea bôlei, ori cât de adânc ar fi bôla înrădăcinată în organism. Pe baza acestei esaminări poți cu siguranță afla și

calea, pe care ajungi la videcarea rênului, ceea-ce fie-care o pôte face acasă fără de a-și împiedeca ocupațiunile. Decă cine-va nu pôte veni în persoană, atunci se-și descrie bôla cu deămnuntul și după ce va fi esaminată, va primi deslușirile de lipsă și leacurile trebuincioase pe lângă ținerea în cel mai mare secret. În scrisore pune marcă de răspuns. După încheierea curei, scrisorile se ard séu la cerere espresă se retrimite.

Un astfel de lecuritor și curățitor e institutul special al d-rului Palóc, medic de spital (Budapesta VII Kerepesi-út 10) unde cu bună voință și conștientitate capătă ori cine (bărbat séu femeie) deslușiri asupra vieții seculare, unde i-se curăță sângele bolnav, nervii i-se întăresc, trupul întreg se eliberează de bôla și sufletul de chinuri.

Fără conturbarea ocupațiunilor dînice Dr. Palóc vindecă de ani de zile cu siguranță, repede și din fundament cu metodu séu propriu de vindecare și casurile cele mai neglijate, bôlele de besică, de țeve, de testicule, de șira spinărei, de nervi, urmările onaniei și ale sifilisului, bôla albă, bôla de sânge, de piele și toate bôlele ce se țin de organele seculare femeesci. Pentru femei e sală de așteptare și intrare separată. Consultațiunile le dă însuși Dr. Palóc de la 10 ore în. a. până la 6 ore séra (Duminecă până la 12 ore la amiazi).

Adresa Dr. Palóc, medic de spital, Budapesta VII, Kerepesi-út 10.

Ce cetesc cumpărătorii mai cu drag? Cumpărătorii cetesc d. e. cu mare plăcere, când vr'un comerciant anunță că a redus prețurile. Și când cetesc, că aoi comerciant a redus prețurile în mod considerabil, asta o citeșc cu plăcere și mai mare. În situația această se află publicul Brașovean față cu magazinul firmei László M. & L. succesor. Decă firma László M. & L. succesor anunță, că a redus prețurile, apoi se se știe, că această e adevărat. Cu asemenea ocașuni publicul pôte cumpăra cu prețuri fabuloase de ieftine. Firma menține ieftinătatea această mai ales în vederea sezonului de Crăciun ce se apropie.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil Traian-H. Pop.

UN CANDIDAT de advocatură român cu pracsă și cunoscător perfect al limbei maghiare, se primesce îndată în cancelaria avocatului Iosif Pușcarin din Brașov.

2-3.1593.

Un funcționar de stat în etate de 37—39 ani, cu salariu de 1500 flor. doresce să se căsătorească cu o copilă română de religiunea gr.-ort. între anii 20—25, cu avere până la 7 mii floreni, în ori-ce cas se fie și musicală. — Informații se pot lua la administrația „Gaz. Tran.” până la 1-a Februarie 1905.

2-3.1582

Nr. 21415—1904.

PUBLICAȚIUNE

referitoare la prescrierile și ștergerile dărilor de pământ făcute ulterior precum și la aruncurile ce cad asupra acestor prescrieri și ștergeri pe anii 1900 până la inclusive 1904.

Fiind-că în urma comasării s'a statorit de nou și venitul curat catastral după fie-care parcelă de pământ și fiind-că în urma acestei lucrări s'a arătat că darea de pământ în general trebuie urcată: fiind-că mai departe pe anii 1900 până la inclusive 1904 darea de pământ s'a socotit, prescriș și încasat pe baza posesiunii ce a avut-o fie-care înainte de comasație.

De aceea s'a făcut o consem-

nare în care e cuprinsă darea de pământ a fie-cărui proprietar de pământ și din care se vede dacă singuraticii proprietari pe anii 1900—1904 au plătit mai mult sau decât mai au ceva de plătit.

Provocăm deci pe toți proprietarii de pământ din 1900—1904 și cari mai posed încă și astăzi proprietate, a-se prezenta în sensul ordinului dat de Direcțiunea financiară sub nr. 34990/1904 la perceptorul orașenesc din Brassó aducând cu sine cotele de dare spre a li-se înduce într'însele plusul ce l'ar fi plătit eventual restul ce ar mai avea de plătit dimpreună cu aruncurile ce cad asupra acestor sume.

Aceste consemnări s'au consemnat se vor espune la perceptorul orașenesc ca să le pôtă lua în vedere fie-care proprietar de la 30 Decembrie 1904 până la inclusive 28 Ianuarie 1905, tot-deuna de la 8 ore dimineța până la 12 ore a. m.

În contra sumelor prescrise în aceste consemnări pôtă face recurs fie-care interesat până la inclusive 28 Ianuarie 1905. Recursele sunt a-se adresa la comisiunea administrativă a comitatului Brassó dar de prezentat le prezintă fie-care la perceptorul orașenesc al orașului Brassó. Recursele date după acest termen se vor respinge ca întirziate

Brassó, în 29 Decembrie 1904.
1—3.1.97 Magistratul orașenesc.

Publicație de licitație.

Macelăria din prund a Bisericii și a vecinilor din Schei se dă în arândă cu licitație verbală, care se va ține Duminecă în 19 Dec. st. v. (1 Ianuarie 1905), la 3 ore p. m. în sala Froebeliană din Prund sub nr. 5. Vadiu e de 20 cor.

2—2.1595.

SVORUL de APĂ AMARĂ FRANCISC IOSIF se distinge

după declarațiunile autorităților medicale:

- „Rezultat în totdeauna sigur și mulțumitor“.
Prof. Dr. Erhardt, Berlin, director al clinicii medic.
- „Chiar și în cantități mici are efect și nu este desagregabilă la beut“.
Prof. Dr. Kussmaul, Heidelberg, director al clinicii medic.
- „În cantitate mică, abia 150 gr. are efect sigur“.
Prof. Dr. de Korányi, Budapesta, director al clinicii medicale.
- „În general lăudată ca având gust bun“.
Prof. Dr. de Buhl, München, director al inst. patologic.
- „Un gust mult mai bun, decât la alte ape“.
Dr. Hofmeyer, Berlin, medic dirigent al spitalului Elisabet.
- „Produce efect chiar și în cazul, când intestinul este iritabil, fără dureri și fără greutate“.
Prof. Dr. de Leube, Würzburg, director al clinicii medicale.
- „Întrebuințarea este liberă de orice consecințe desagregabile“.
Prof. Dr. Baccelli, Roma, directorul clinicii medic.
- „Supără acțiunea stomacului, mai puțin decât alte ape minerale“.
Prof. Dr. Theodori, București, medicul regal.
- „Chiar la întrebuințare mai îndelungată nu provacă indispoziții“.
Prof. Dr. de Bamberger, Viena, director al clinicii medic.
- „Efect unitar, foarte bun, chiar și la întrebuințare mai îndelungată“.
Prof. Dr. Drasche, dirigintele sect. V., a spitalului general.
- „Se întrebuințează cu folos până în ultimul timp“.
Prof. Dr. Schauta, Viena, director al clinicii I., pentru boale de femei.

Certificatul ministrului de război c. și r. (secția sanitară) în Viena.

„Apa amară Francisc Iosif are aproape fără excepție efect sigur și repede, necausând nici chiar la întrebuințare mai îndelungată indispoziții secundare. Bolnavii o beau bucuroși din cauza gustului plăcut.“

APA MINERALĂ „FRANCISC IOSIF“

se pôte căpăta în toate depozitele cunoscute de ape minerale.

DIRECȚIUNEA în BUDAPESTA.

Spre a-se asigura contra amăgirilor, consumatorul să cêră expres

„Apa amară „FRANCISC IOSIF““.
25—0.1801.

Nou!

Compactorie Română.

Nou!

Avem onoare a aduce la cunoștința On. public român din loc și jur, că **am deschis** sub firma

Nicolae Coliban și Fratele

Brașov, Strada Bisericei nr. 6,
(vis-à-vis de Gimnaziul Român, casele d-lui A. Vlaicu)

Legătorie de cărți.

arangiata cu mașin nouă și cu litere moderne și ornamente pentru orice aurituri, în care legătorie se perfecționează toate lucrările ce se ating de această branșă, dela cele mai simple, până la cele mai fine legături. Asemenea pentru legături de protocoale pentru cancelării, cărți bisericești, de rugăciuni etc. în tomuri, singuratic de orice mărime, pe lângă asigurarea unui serviciu prompt, solid și ieftin.

Asigurând pe On. public, că ne vom da totă silința de a satisface cerințelor, în speranță că On. public ne va încuraja în întreprinderea noastră, semnăm

cu totă stima

Nicolae Coliban și Fratele,
legători de cărți.

Anunț.

FARMACIA mea, aflătoare într'un ținut locuit curat de Români, cu vîndare anuală de 6000 cor., și bine asortată, e de vîndare.

HEGYESY ÁRPAD
9—10,1578 Kápolnok-Monostor.

Abonamente la

„Gazeta Transilvaniei“
se pot face ori și când pe timp mai îndelungat s'au lunare.

„Gazeta Transilvaniei“
cu numărul à 10 fl. se vinde la Eremias Nepoții.

Cruce s'eu stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta.

Nu e mijloc secret.

Vindecă și învioră

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a acest aparat vindecă boala

se da împrejurării, că le vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sîngelui, anemie, amețeli, tîuituri de ureche, bătăie de inimă, sgîrciuri de inimă, astmă, auzul greu, sgîrciuri de stomac, lipsa poftei de mîncare, reaceală la mîni și la picioare, reumă, podagră, ischias, udul în pat, influență, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sîngelui și multor altor boale, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea se află atestate încurse din toate părțile lumii, cari prefusează cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine pôte examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se retrimite banii. Unde ori-cine încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis s'ese co furde cu aparatul „Volta“, de ore-că „Ciasul-Volta“ atît în Germania cît și în Austro-Ungaris a fost oficial oprit, fiind nefolositor. pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei male electro-magnetice o recomandă indeosebi

Prețul aparatului mare e 6 cor.

Pretul aparatului mic e 4 cor.

folosibil la morbari, cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vîndare pentru țără i streinătate etc.

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V, Strada VADÁSZ 42 A./E. colțul strada Kálmán.

Cadouri potrivite de Crăciun!

Articole pentru cadouri de serbătorile Crăciunului
cu prețuri foarte scădute

recomandă Firma **M. & L. László** Succesorii,

Brașov, Tîrgul Inului nr. 29.

Și anume: un sortiment bogat de:

Basmale, Ciorapi, Pânzărie, Stofe de rochii etc. etc.

să vinde cu prețuri foarte scădute.

Cadouri potrivite de Crăciun!